І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го КВІТНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 13, 1961 No. 67. VOL. LXVIII.

ФЕДЕРАЛЬНА РАДА РЕЗЕРВИ ЗАКЛИКАЄ ДО ЗНИЖКИ ЦІН

ЗМЕНШЕННЯ ЦІН СПРИЧИНИТЬ ПОЖВАВЛЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ, — ТВЕРДИТЬ МАРТИН

Вашингтон. — Голова Федеральної Ради Резерви Вілліям МекМартин, промовляючи на зборах Т-ва Резервових Банків, закликав до загальної знижки цін, щоб цим способом скріпити економіку країни. Він сказав, що замало є збільшувати продукцію, бо одночасно треба ще збільшити купівельну силу покупців, а це можна осягнути лише цим способом, що зменшаться ціни на товари. На думку голови Федеральної Ради Резерви збільшування заробітних платень робітників не має того наслідку на зріст купівельної сили громадянства, що мала б загальна знижка цін на товари. Знижка цін збільшила б рух в крамницях, а це причинилося б до того, що фабрики почали б більше продукувати, бо треба б заповнювати магазини новими товарами. Це все збільшило б число затруднених робітників і зменшило б число безробітних. Одночасно департамент праці повідомляє, що в місяці березні незначно збільшилося число годин праці в тижні, що свідчить про те, що економіка ЗДА починає зростати. Це вже не перший раз підносяться голоси за те, щоб зменшенням цін на товари скріплювати економіку, але цю справу не так легко здійснити, бо уряд президента Кеннеді не рекомендує контролю цін і заробітків. Не домагається цього і голова Федеральної Резервової Ради Мартин, який заявив, що до приспішення росту економіки і до зменшення числа безробітних треба окремої акції в монетарній і фіскальній політиці в ділянці формування цін та заробітних платень. Мартин гадає, що при збільшуванні росту економіки не треба зменшувати відсотки від позик, як це бувало досі під час економічних рецесій. Цією заявою Мартин відповів на голоси тих критиків, які твердять, що фіскальна і монетарна політика замало впливає на темп росту економіки. Завелике зменшення відсотків від позик має той наслідок, що американські капітали втікають за кордон, де відсотки від вкладок є куди більші, — твердить Мартин. Він закликав уряд полегшити інвестиції, бо це спричинилося б до більшого руху в економіці. Коли б продуценти зменшили ціни на товари, то це оживило б рух в торгівлі і дало швидший ріст економіки.

Аденауер твердить, що його наради з Кеннеді важливі для всього світу

Вашингтон. — 84-літній західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, прилетівши у вівторок вечером до ЗДА, заявив на вступі, що його наради з президентом Кеннеді будуть важливі, не тільки для Німеччини й З'єдинених Держав, але для всіх вільних країн і для всього світу. Аденауер ствердив, що він приїхав для встановлення персонального контакту з новим президентом Америки, до якого німецький нарід набрав уже „великого довір'я". — „Наші часи повні погроз і загроз, — заявив старий державний муж — але я певний, що вільні народи світу переможуть всі небезпеки, якщо будуть об'єднані". Наради між найстаршим у світі і наймолодшим державними лідерами були передбачені на середу передполудне і на четвер; у середу пополудні Аденауер мав нараджуватися з державним секретарем Діном Раском та іншими високими американськими урядовцями. Привітав Аденауера на летовищі державний секретар Дін Раск.

Ніксон 1-го травня почне турне по ЗДА з критикою політики Кеннеді

Сан Франсіско. — Попередній віце-президент Ричард М. Ніксон, промовляючи на зборах місцевого Відділу Товариства для поборювання пістряка, заявив, що він коло 1-го травня почне об'їздити більші міста країни і критикуватиме „перші 100 днів урядування президента Кеннеді". Ніксон заявив, що кожний новий президент має право на „спробний період урядування", під час якого опозиційна партія повинна стриматися з критикою. В травні цей „медовий час" урядування скінчиться і тоді буде час почати критику демократичного уряду та виявляти помилки Кеннеді. Ніксон заявив, що він не буде кандидувати на пост губернатора Каліфорнії в 1962-му році, але впливатиме на те, кого республіканці повинні наймінувати на кандидата на цей пост, щоб якнайпевніше перемогти демократичного кандидата, яким буде теперішній губернатор Едмунд Дж. Брави. Дехто гадає, що Ніксон дасться намовити до кандидатури.

ПОМЕРЛА сл. п. АННА ЛАНДЯК

Ґрейт Медовс, Н. Дж. — Минулої неділі, на сам Великдень за старим стилем, тут померла на 66-му році життя заслужена наша громадянка, сл. п. Анна Ландяк, нар. Курило, дружина одного з найактивніших і найуспішніших колишніх союзових працівників, сьогодні недужого Павла Ландяка. Похорон відбудеться в четвер, 13-го квітня. Покійна була членом УНСоюзу від 1926 року.

В АМЕРИЦІ

● **На Великдень** у східних стейтах була гарна погода, але в середньому заході були сніговії і торнадо, які доходили аж до Джорджії і Флориди. Холод панував в долині ріки Міссісіпі, хоч там вже цвітуть крокуси і жовті нарцизи.

● **Президент Кеннеді** наказав припинити діяльність 41-ої комісії, щоб упростити працю виконної частини уряду, і щоб за важливіші рішення відповідали керівники окремих ресортів, а не дорадчі комісії чи комітети.

● **Армія ЗДА** вирішила перейти з ярдової до метричної системи, якою користуватимуться при продукції зброї ін. виряду. Перехідна доба триватиме до 1-го січня 1966-го р. Перехід зроблений для американських союзників, які послуговуються тільки метричною системою.

● **Департамент торгівлі** обрахував, що в 1960-му році американські туристи видали в чужих державах на $1,700,000,000 більше, як закордонні туристи видали в тому самому часі у ЗДА. В тій сумі обраховано і кошти транспорту туристів.

● **В Монтреалі**, Канада, 9-го квітня заарештовано польського імігранта інженера Томаша Берпацького за те, що він займався шпигунством в користь чужої держави, правдоподібно в користь СССР. Бернацький має 37 років. Він збирав рисунки, пляни і документи між травнем 1960 року і 8-им квітня 1961 р., пересилаючи те все до СССР.

● **Син президента Айзенгавера** підполковник Джан С. Д. Айзенгавер дістав безплатну відпустку з армії, щоб міг допомагати своєму батькові при писанні нової книжки, яку має видати видавництво „Дабелдей". Джан Айзенгавер сортуватиме документи, якими користуватиметься його батько при писанні споминів.

ЧЛЕНИ ЕКЗЕКУТИВИ КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУЛИ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Члени Екзекутиви Пам'ятника Шевченкові в Ню Йорку та ближчих околиць відбули минулого вівтірка, 11-го квітня, чергові наради, схваливши ряд пропозицій і рекомендацій, що будуть запропоновані повному Комітетові на його найближчих зборах. Нарадами проводив виконуючий обов'язки екзекутивного директора Комітету і голова його комісії зв'язків п. Йосиф Лисогір і в них, крім нього, взяли участь: секретар Комітету д-р Ярослав Падох, фінансовий референт п. Ігнат Білинський, скарбник п. Платон Стасюк, голова комісії публікацій ред. Василь Мудрий, члени Комітету ред. Володимир Душник і ред. А. Драган та керівник канцелярії Комітету проф. Ів. Вовчук. Наради відбулись в приміщеннях НТШ при 13-ій вул. і 8-ій евеню, де й приміщена канцелярія Комітету. При цій нагоді учасники зібрання вислухали звіту керівника канцелярії проф. Івана Вовчука та перевели загальну перевірку діловодства і стану канцелярії. В дальшому розглянено справу листа до суперінтендента парків столиці п. Джета, остаточного оформлення проголошення конкурсу на пам'ятник, справу дальшого розгортання збіркової акції, публічних зв'язків та ряду інших проблем.

1,572 ДОЛЯРИ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКА В ОДНОМУ ДНІ

Ню Йорк. — В одному тільки дні, у вівторок 11-го квітня, до канцелярії Комітету Пам'ятника Шевченкові вплинуло 1,572 доляри на будову пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки, Вашингтоні. Подібними, хоч і дещо меншими, сумами напливали фонди на ту благородну ціль і попередніх днів. Деякі з менших громад вже не тільки зібрали і переслали до Комітету визначені їм збіркові квоти, але й звернулись за додатковими цеголками-посвідками, щоб продовжувати збірку. Більші громади, зокрема Шикаґо, Ню Йорк, Филаделфія, Дітройт, Бофало, Сиракюз, Рачестер та інші повідомляють про широке розгортання збірки, що в багатьох випадках дає несподівано добрі результати. Із більших пожертв останнього часу згадати б окремо дві братські організації, Український Робітничий Союз, що жертвував із своєї каси 2,000 долярів та Українську Народну Поміч, що пожертвувала 500 долярів. Уже раніш проголошено, що Український Народний Союз пожертвував зі своєї каси $5,000, а Союз Українців Католиків „Провидіння" $1,000, отже чотири наші братські організації склали разом на фонд будови пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні $8,500, а тисячі долярів склали окремі їхні працівники. Із більших пожертв з поодиноких громад та від поодиноких осіб в останньому часі вплинуло $525 з Гартфорду, що їх переслав із збірки п. В. Грицина, $262 від хору „Дніпро" з Міннеаполіс, по $100 від колишнього організатора УНСоюзу п. А. Маланчука, Відділу СУА з Міннеаполіс, Головної Управи СУМА, Братства св. Миколая в Ню Гейвені, всч. о. Івана Ґундяка, централі Союзу Українок Америки, від п. Гоянюка із збірки в Трентоні, $160, від П. Самутина із збірки в Бофало, $124 із збірки в Міннеаполісі, $110 від Д. Кришталовича із збірки у Вудридж, $366 із збірки в Пассейку та багатьох інших. Збірки і їх пересилка до канцелярії Комітету в Ню Йорку продовжуються та є всі підстави сподіватись, що цими пожертвами, як і виконанням їхнього призначення — будовою пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні американські українці запишуть одну із найславніших сторінок своєї історії.

Палата розглядає законопроєкт про призначення на оборону $11,974,000,000

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів 10-го квітня дістала законопроєкт, який плянує видати на оборону $11.974.000,000. Цей законопроєкт предложив Палаті голова Палатної Комісії Збройних Сил конґресмен Карл Винсон із Джорджії, заявляючи, що ця велика сума призначена на будову керованих ракет, літаків і нових кораблів та підводних човнів, які могли б випускати керовані ракети „Поляріс". Президент Кеннеді кладе велику вагу на будову підводних човнів із ракетами „Поляріс", яких є досі вже 5, готових до вжитку, а 14 мають ще збудувати, бо вже підписано в цій справі контракти.

ПАРЛЯМЕНТ САСКАЧЕВАНУ ВШАНУВАВ КОБЗАРЯ УКРАЇНИ

Ріджайн, Канада (Б. К.) — Леґіслятура провінції Саскачевану віддала свій поклін Великому Кобзареві Тарасові Шевченкові о годині 2:30 пополудні в Ріджайні. То був зворушливий момент, як всі чотири посли українці, приявні на сесії, піднялись зі своїх місць, щоб виголосити промови у сторіччя смерти генія України. Першим говорив від урядової партії ССФ (у заступстві міністра А. Кузяка, що був на службовій поїздці) посол В. И. Березовський. Промовець вказав на той факт, що в провінції живе 100.000 українців, які разом із всією українською спільнотою відзначають торжественно у цьому році сторіччя смерти найбільшого українського поета, пророка і мученика за свободу — Тараса Шевченка. Посол схарактеризував многогранну літературну та мистецьку творчість Т. Шевченка, а відтак накреслив сильветку поета як великого гуманіста-християнина та борця за права і гідність людини. Відтак виступив посол М. Семчук, теж із урядової партії ССФ. Він заявив, що виконує свій почесний обов'язок приєднатися до цілого українського народу в поклоні Тарасові Шевченкові. Хоч проминуло сто років від його смерти, то пам'ять про нього живе і зберігатися буде по всі часи. Із опозиційної партії Лібералів виступила з промовою посол п-ні Марія Фодчук-Беттон. Вона згадала про будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні та Вінніпеґу та широку хвилю святкувань всюди, де тільки живуть українці у вільному світі. Ядерно представивши постать поета як борця-революціонера, що на протязі свого життя тільки 9 років був вільною людиною, з чуттям зацитувала його поему „Мені однаково" та заявила свою гордість з того, що належить до великого українського народу, що видав з себе такого генія, як Тарас Шевченко. На жаль, заповіт Шевченка ще не здійснений і 45 мільйонів українського народу перебуває у тяжкій неволі, — закінчила промову п-ні М. Фодчук-Беттон. З черги промовляв із урядової партії ССФ посол Д. В. Михайлюк, який приєднався до попередніх промовців та передав стилеві українські писанки в гарних кошичках, дар українських жінок, прем'єрові, провідникові опозиції та паням-послам Леґіслятури. На закінчення говорили прем'єр провінції Т. С. Даґлас та лідер опозиції Р. Тачер. Перший порівняв українського чемпіона за свободу Тараса Шевченка до такого ж шотляндського Роберта Бирнса, а другий вказав на поважний вклад праці українців у розбудову провінції Саскачевану, де інспіратором добрих починань українців був безсмертний дух Тараса Шевченка. Леґіслятура провінції Саскачевану віддала Тарасові Шевченкові достойний привіт у сторіччя його відходу у вічність. Тим зложено ще один вияв пошани і вірности ідеалам національного пророка України, який кріпить волю і серце до виконання його заповіту. Присутніми на сесії були представники КУК, д-р Петро Воробій і п. Володимир Саґаш.

СССР прийняв плян Заходу щодо складу атомово-контрольної комісії

Женева. — Совєтський Союз погодився на західню пропозицію, щоб міжнародну контрольну комісію для стеження за дотримуванням договору про припинення атомових дослідів, становили по чотири представники від Заходу й СССР та три „невтральні". Семйон Царапкін казав негайно запротоколувати той дальший пункт порозуміння, але тут же цілком промовчав, що Захід погодився на такий компромісовий склад контрольної комісії тільки при передумові, що всі інші пункти договору заґарантують успішну й доцільну та реальну міжнародну контрольну систему. На ту „коротку пам'ять" Царапкіна негайно звернув увагу шеф амер. делеґації Артур Дін. Дебата над текстом комунікату в цій справі забрала більшість 70-хвилинного засідання Женевської конференції, яке було вже 286-им з черги засіданням. Ця Женевська конференція триває вже від 31-го жовтня 1958 року й не може закінчитись успішно виключно внаслідку совєтського впертого спротиву проти встановлення такої міжнародної контрольної системи, яка виключила б зламання большевиками ще й того нового договору.

● **Західньо - німецька армія** досягнула числа 300,000 вояків. Остання військова бранка дала 39,500 примусових рекрутів і 5,500 добровільців. У піхоті служить 186,500 вояків, в летунстві 69,000 і в морській фльоті 25,000. На 1963 рік передбачають зріст армії до 350,000.

СОВЄТИ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ВОНИ ВИПУСТИЛИ ЛЮДИНУ-АСТРОНАВТА В ОРБІТУ ЗЕМЛІ

Москва. — В середу дня 12 квітня ц. р. совєтське радіо передало повідомлення, що Совєтський Союз випустив в орбіту Землі космічний екіпаж з людиною-астронавтом всередині. Прізвище астонавта Юрій Ґаґарин і випущено його у 5-тоновому екіпажі, що його названо російським словом „Восток" — Схід. Ґаґарин є майором совєтського летунства. Згідно із твердженням московського радіо, „Восток" з Ґаґарином находиться під сучасну пору ще в орбіті Землі і сиґнальні стації мали одержати від майора Ґаґарина під час лету „Востока" над Африкою повідомлення, що лет його проходить нормально і що він витримує добре втрату ваги, спричинену перебуванням в надатмосферичних просторах. Водночас із цим московське радіо повідомило, що випущений з майором Ґаґарином сателіт литить на висоті між 175 кілометрів (109 і пів милі) і 302 кілометри (187 і три чверті милі). Вага цього сателіта виносить 10.395 фунтів, значить, трохи більше як 5 тонн. Повідомлення про успішне випущення сателіта „Восток" одержано в Ню Йорку в середу о год. 2-ій ранку. Кружляючи навколо Землі, сателіт „Восток" відбуває свій лет навколо неї протягом 89.1 мінути. Американські експерти в астронавтиці обраховують, що він мусітиме відбути кільканадцять таких летів, заки зможе знизитися в нижчі простори, в яких була б можливість притягнути його до Землі і виловити в якомусь ближче невизначеному місці. Випущено екіпаж з астронавтом з допомогою спеціяльного сконструйованої багаточастинної ракети великої потужности. Світова преса і навіть деякі комуністичні часописи на Заході, такі як лондонський „Дейлі Воркер", подали були вже попередніми днями повідомлення, що Совєти випустили космічний екіпаж з людиною ще в п'ятницю 7 квітня і що їм повелося його повернути на Землю, але ж астронавт хоч і живий повернувся не в надто задовільному стані. Совєтські офіційні чинники про цей лет не подали нічого і західні коментатори й експерти думають, що ця п'ятницева спроба була цілком невдачна і що Совєти перевели зараз після цього невдачного лету нову спробу із „Востоком" та Ґаґарином. Повідомлення про успішний випуск людини в космос мало викликати, як подає московське радіо, в Совєтському Союзі широке захоплення і загальну радість, хоч досі немає ще ніякої певности, що цей екіпаж повернеться на Землю із живим і здоровим астронавтом.

Айхман рівнодушно прислухується розправі — заперечує правосильність суду

Єрусалим. — У першому дні судової розправи проти Адольфа Айхмана, шефа жидівської секції в централі Ґестапа за панування Гітлера, підсудний сидів увесь час в своїй непробивальній скляній клітці непорушно, безперервно вдивляючись тільки в 3-членний трибунал та ні разу не звернувши голови в сторону 750 журналістів і дипломатів, що виповнювали залю. Вище середнього росту, худощавий, лисавий, з блідим обличчям і жовтавою церою, гострим закривленим носом та затисненими вузькими губами, Айхман — за характеристикою західніх кореспондентів — подобає радше на бухгальтера, малого урядовця чи хоч би й професора, тільки не на організатора й керівника велетенського пекельного апарату, що винищив в зайнятих німцями країнах за другої світової війни кругло 6 мільйонів жидів. Айхман промовив тільки двічі відповівши коротким „яволь" на запит щодо його імени - прізвища. Після відчитання жидівською мовою акту обвинувачення з 15-ох пуктів і перекладення його на німецьку мову, Айхман таким самим коротким словом потвердив, що розуміє зроблені йому закиди. Після того його оборонець, д-р Роберт Серваціюс з Кельну, квестіонував правосильність того суду. Він арґументував, що Айхман не підлягає взагалі юрисдикції судівництва в Ізраїлі, бо доконав свої вчинки поза його територією, і тоді, коли ще Ізраїлю не було; Айхмана — казав він — привезли з Арґентини до Ізраїлю нелеґально й тому нелеґальний суд над ним; врешті оборонець, не назвавши нікого з суддів за іменем, квестіонував їх об'єктивізм та закидав їм суб'єктивне упередження, з виразним натяком на одного з суддів, Беньяміна Галеві, який шість років тому засудив одного жидівського діяча за „коляборацію" з Айхманом, при чому він сказав тоді, що той жидівський діяч „запродав свою душу чортові". Оборонець звернув увагу, що Айхман — „малий чоловік", якого судять тут за вини „майже цілого німецького народу" та який став „жертвою" тільки тогочасного режиму і його політики. Оборонець скаржився, врешті, що ізраїльські власті заперечили право недоторканости свідкам, що їх оборонець хотів спровадити з Німеччини, та призначили взагалі таку дрібну квоту на кошти процесу, що не можна було зорганізувати оборони. Прокуратор Гідеон Гавзнер збивав точка за точкою арґументи оборонця, покликуючись на дебати й рішення в справі Айхмана з Ради Безпеки Об'єднаних Націй, де говорилося про те, що Айхмана судитимуть перед ізраїльським судом, — на прецеденси з Нюрнберзьких процесів та на те, що „від нікого з суддів не можна вимагати, щоб він був безпристрасний, коли річ іде про народовбивство; безпристрасний суддя в такій справі не мав би кваліфікацій бути взагалі суддею" — казав прокуратор. Айхман не реаґував за ввесь час, ні одним рухом, ані мімікою.

СОЮЗІВКА ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО НОВОГО ВЕЛИКОГО СЕЗОНУ; В ЦЬОМУ ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ РОЦІ ОКРЕМУ УВАГУ І ПРОГРАМУ МАТИМУТЬ ДИТЯЧІ ТАБОРИ І КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Союзівка, Керґонксон. — „Союзівка", цей відомий вже не тільки в Америці й Канаді, але й далеко поза їхніми межами „шматок України на американській землі", як часто називають цю оселю Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, уже повною парою приготовляється до нового, великого літнього сезону, що в цьому році проходитиме у великій мірі під знаком 100-річчя Тараса Шевченка. Як відомо, Тарас Шевченко є патроном УНСоюзу, і його пам'ятник-погруддя роботи світової слави мистця Олександра Архипенка стоїть на почесному місці на цій оселі. Під знаком Шевченківського року проходитимуть зокрема дитячі табори і курси українознавства, що становлять одну з головних активностей на цій оселі в літньому сезоні. Дитячий табір, насамперед для дівчат, почнеться цього року в суботу, 24-го червня, і триватиме до суботи, 15-го липня, себто повних три тижні. Табір для хлопців почнеться в неділю, 16-го липня, і триватиме до неділі, 6-го серпня, також повних три тижні. Оплата за побут в таборі залишається така сама, як і в минулих роках. До табору приймається дітей у віці від 7 до 11 років. Зголошення треба посилати на адресу оселі, яку подається постійно в оголошеннях. Таборами завідують кваліфіковані виховники. Курси українознавства почнуться негайно після закінчення дитячих таборів і триватимуть від 7-го до 30-го серпня. Також і оплата за курси залишається така сама, як у минулих роках. Цьогорічний, уже восьмий з черги Курс Українознавства, як і виховні програми в дитячих таборах, буде всеціло під знаком Шевченкового року та Шевченкових роковин. Тому батькам дітей в таборовому віці, як і батькам молоді, що може брати участь у курсах, повинно залежати, щоб скористати із цих єдиних у своєму роді нагод та дати своїм дітям не тільки підставове знання про Тараса Шевченка і шевченкознавство, але й познайомити їх з тими великими волелюбними ідеалами, що були основою творчости Шевченка, та за які ввесь світ величає сьогодні цього геніяльного українського Поета.

„Рай і школа для дітей — радість і надія для батьків" — так окреслив дитячі табори на Союзівці один із наших виховників. Забезпечені усіми можливими відпочинковими, забавовими і виховними вигодами і першорядною кваліфікованою опікою, діти в цьому таборі мають єдині в своєму роді можливості рости і кріпитися на тілі і душі на радість і надію своїм батькам. Табор приміщений в окремій, природньо відділеній від Союзівки віллі „Львів", що оточена вінком соснових лісів, має велику культивовану площу та всі устаткування для забав, має — як це видно на фотознімці — окремий купальний басейн, окрему, здорову кухню, повно неба і сонця, великі простори на проґулянки, має модерну відпочинково- виховну програму та повну опіку кваліфікованих виховників.

У СВІТІ

● **У Франкфурті** в Західній Німеччині відбудеться судовий процес, що його вже тепер називають „Освенцімським процесом" — проти 20-х нацистських злочинців з ославленого кацету в Освенцімі (Авшвіці). Суд. розправу приготовляє головний прокуратор із провінції Гессе, д-р Бавер. Скільки нацистів засуджено в Західній Німеччині за їх злочини, годі докладно ствердити, бо судові процеси відбувались в 11-х західньо-німецьких автономних провінціях. Слідство ведеться ще проти кругло 900 нацистів, але тільки 150 з-поміж них були арештовані, бо решта — втекли з Німеччини, або скриваються.

● **В Альжирі,** тільки в одному місті тієї назви й його околиці вибухло від початку цього року 89 бомб: всі ці атентати приписують французьким екстремістам, які терором хочуть відстрашити французький уряд від переговорювання з альжирсько - арабськими націоналістами.

● **Ніґерія** зірвала всякі зв'язки з Південно - Африканським Союзом та проголосила бойкот його товарів — у відплату за його внутрішню расову політику.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Ґарантія миру

У своїй промові, виголошеній під час нарад Мілітарної Комісії НАТО, що відбулися в днях 9 - 10 квітня ц. р. у Вашингтоні і що в них брали участь шефи штабів збройних сил держав НАТО і їх військові експерти, президент Кеннеді визначив рамки й напрямні політики НАТО — Організації Держав Північно - Атлантійського Пакту, що під сучасну пору є найголовнішим чинником для втримування миру в Европі і в області Атлантійського океану.

Основні тези з'ясованої президентом Кеннеді політичної і мілітарної доктрини НАТО — це диспонування всіма наявними мілітарними засобами, значить, і звичайною і нуклеарною зброєю, тривала й ефективна контроля особливо ж над останнім родом зброї, як теж успішне поєднання в актуальній дії НАТО всіх чинників — не тільки політичних і мілітарних, але також економічних і навіть психологічних.

З'ясовуючи основні елементи мілітарної дії НАТО, президент Кеннеді підкреслив не тільки конечність спроможности НАТО відповісти на кожний акт агресії передусім з допомогою наявної звичайної зброї, але й потребу диспонувати засобами ефективної нуклеарної зброї, що мусить бути узгіднене й устійнене в повному порозумінні з усіма членами НАТО. Водночас із підкресленням першої конечности, президент Кеннеді запевнив мілітарних керівників збройних сил держав НАТО, що ЗДА із свого боку рішені не тільки вдержувати свої дивізії і допоміжні з'єднання в Европі, але й збільшувати їх звичайну оборонну спроможність.

Щодо нуклеарної зброї, то президент Кеннеді ще раз склав заяву про готовість З'єдинених Держав Америки поставити цей рід зброї до диспозиції збройних сил НАТО, але водночас із цим попередив дуже рішучо, що ЗДА вимагатимуть основної й ефективної контролі над усіма переданими союзникам запасами звичайної й особливо нуклеарної зброї і повної відповідальности за них мілітарних керівників НАТО.

Третім із основних моментів у виступі президента Кеннеді була його вимога тісного зв'язку між політичними і мілітарними проблемами, що їй він присвятив майже половину своєї промови. Сконкретизував Президент цю вимогу у конечності постійного й успішного порозуміння між політичними і мілітарними провідниками НАТО, стверджуючи, що політичне плянування мусить брати до уваги мілітарні реалітети і, з другого боку, що мілітарні пляни мусять відповідати політичним вимогам.

Найголовнішим у цьому напрямку було ствердження президента Кеннеді, що НАТО є надзвичайним союзом в політичній історії світу, передусім з того погляду, що у своїй дії ця міжнародна оборонна організація мусить поєднувати не тільки політичні та мілітарні чинники, але й економічні та психологічні, і що найважливішим із останніх є передусім рішучість провідників використовувати наявні засоби і сили доцільно для оборони вільного світу. Згідно з інтенцією цього уступу промови, підкресленою згадкою про наявність усіх тих елементів у політиці Кремлю, це саме є те, що уможливило утримання миру в Европі протягом 12 небезпечних років, і водночас те, що можна поставити у противагу Москві та її імперіялістичним плянам.

Процес Айхмана

У вівторок 11-го квітня ц. р. почався в Єрусалимі судовий процес проти Адольфа Айхмана, шефа жидівської секції централі Гестапа в гітлерівській Німеччині, головного автора пляну фізичного винищення 6-ох мільйонів жидів і головного керівника страхітливих, до деталів розроблених метод масового народовбивства. В травні минулого року, коли ізраїльські агенти вистежили в Арґентині Адольфа Айхмана, схопили його і перевезли до Ізраїлю, відразу ж заповіджено суд над ним. Судять його колишні в'язні, заціліли жертви злочинного пляну „остаточної розв'язки жидівської проблеми" шляхом фізичного витереблення жидів на всій території, куди лише прийдуть німецький вояк і німецька нацистська влада. Від першої ж вістки про схоплення Айхмана ніхто не міг піддавати під сумнів права жидівської влади судити цього нелюда і — тим більше — ніхто не мав найменших сумнівів щодо безміру його вини.

Але справа надто складна, щоб зводити її до проблеми вини і кари. Річ у тому, що від того згаданого страхітливого часу минуло „тільки" 16 років, проте таки це — 16 років, впродовж яких підросло нове покоління з іншою психікою і постала Ізраїльська держава з проблемою смертельної загрози збоку арабських сусідів, а не нацистів; це 16 років, в яких найпершим ворогом усіх вільних людей, в тому числі і жидів та Ізраїлю, став міжнародний комунізм з його диспозиційними осередками в Москві й Пейпінгу, а місце III Райху зайняла Німецька Федеративна Республіка Конрада Аденауера, яка своїми грошовими репараціями підтримує ізраїльський державний бюджет і з черги дістає від Ізраїлю транспорти зброї. І тому серед жидівського народу в самому Ізраїлі і в діяспорі нема одностайности думки, чи варто було ставити Айхмана перед суд і видобувати з похмурого минулого на денне світло всі страхіття, що можуть до глибини сколихнути настроями цілого народу й розбурхати ті почування жалоби, ненависти й помсти, які є ворогами творчого конструктивізму. Приятелі й противники жидів однозгідно признають — одні з подивом, другі з задрістю — величезні осяги, здобуті впродовж 13-ох років існування Ізраїльської держави на її невеличкому обширі 8.000 кв. миль із населенням коло двох мільйонів людей, в тому числі — половина новоприбулих. Знавці відносин твердять, що підвалиною для всіх тих осягів було і є духове наставлення жидів в Ізраїлі на нинішній і завтрішній день, з відсуненням у тінь минулого дня. А втім, Айхман не одинокий злочинець, а жидівський нарід не одинока жертва грізної доби брунатної і червоної диктатури.

Кажуть, що розбіжність між ізраїльською дійсністю, не тільки в матеріяльному розумінні, але й у розумінні духової атмосфери, що розбіжність між тією нинішньою ізраїльською дійсністю і пеклом, що його пережили жиди за Гітлера, така діяметрально суперечна, що старі лідери жидів побоюються, щоб молоде покоління і його нащадки „не забули", що ділялось з їхніми батьками й дідами. Процес Айхмана має ніби стати власне такою полум'яною, страшною і брутальною пригадкою жидівської мартирології. Але в самому Ізраїлі жидівське громадянство — читаємо в кореспонденціях напередодні процесу — вичікує його радше з неспокоєм за психологічні наслідки на маси того, що буде розгриватися в чотирьох стінах перетвореного у фортецю й береженого потрійним кордоном поліції судового будинку. Середньосхідні жиди — читаємо — мали в своїй історії филистимлян, єгиптян, римлян, тепер мають арабів, — вони просто включили нацистів в довгий реєстр бичів Божих. „Чи не краще було б застрелити Айхмана ще в Арґентині і не перепиняти нам процесом Айхмана важливішого нашого власного процесу — відбудови і будови?" — ніби запитують жидівські інтелектуали і головно жидівська молодь в Ізраїлі.

Отож, напередодні судового процесу Айхмана виглядає, наче б той процес, всупереч бажанню молодого покоління, уладжує старше покоління жидів, яке перейшло через пекло гітлерівсько-айхманівського погрому. Нарід повинен пам'ятати великі терпіння, що їх пережив, і не повинен забувати ворожих злочинів. Проте, живий нарід таки живе нинішнім і завтрішнім днем, а не вчорашнім. Тому багато жидівських патріотів вже тепер зідхають: коби скорше скінчився процес Айхмана.

Богдан Галайчук

ПРИЧИНИ НЕВТРАЛІЗМУ

Буенос Айрес. — Ще 4-го березня арґентинський міністер закордонних справ запропонував посередництво між ЗДА й Кубою, і щойно 25-го березня дістав, очевидно, негативну відповідь від державного секретаря. Тутешнє міністерство закордонних справ стрималося від офіційного коментаря, але висловило вдоволення, мовляв, ЗДА признали незмінність арґентинської політики, демократичної та протикомуністичної, а з другого боку, з деякими передумовами, виявили готовість передискутувати з Арґентиною кубинську справу.

Уважаємо, що неофіційний речник міністерства надолужував при цьому міною, бо, прочитавши текст американської ноти з побільшуючим склом, не знаходимо в ній нічого, що оправдувало б той оптимізм. Перше з коментованих речень висловлює скоріше прикре здивування: „Осмілююся висловити віру, що Ваша Екселенція визнає факт опанування кубинської революції совєтсько - китайським бльоком . . ." Ще ясніше друге речення: „Якщо б арґентинський уряд вважав за можливе ствердити, що кубинський уряд готов поробити ефективні кроки в тому напрямі (емансипація від совєтсько - китайських впливів та поворот до континентальної спільноти), щойно після такого ствердження уряд ЗДА був би радий передискутувати з арґентинським це питання нашої гемісфери". Іншими словами: Ваша Екселенція зволила забути, що іде не про конфлікт між ЗДА і Кубою, а про створення совєтського мостового причілка на цій гемісфері. Коли Кастро відречеться сатани і всіх діл його або коли кастрівський режим упаде, тоді побачимо. А тим часом пропозиція Вашої Екселенції помандрує до коша.

Американська відповідь не могла бути інакшою, і тому не вимагає ніяких коментарів. Зате варто зрезюмувати коментарі, з якими можна було зустрітися у пресі і в розмовах відносно дивовижної арґентинської пропозиції. — невтралістичний акцент якої творив гострий дисонанс на тлі дотеперішньої політики Фрондізі, ясно й послідовно протикастрівської.

Невтралістичну чи протиамериканську політику можна сьогодні пояснити чи то лівими переконаннями, чи то холодною, безпристрасною калькуляцією, зовнішньо- або внутрішньополітичною.

„Покірне теля дві корови ссе" — це приповідка, яка втратила актуальність. Ми згадували свого часу, що дядько Сем не жалує латиноамериканським державам титулу „американських сестер", але поважнішу матеріяльну поміч резервує для невтралістів, включно з Нассером і Тітом. Метода не дуже педагогічна — і годі дивуватися, коли той чи інший латиноамериканський уряд переходить з „телячої покірности" на позиції „сердитої ґенерації". Висловлюючись стисло не іде про рівночасну експлуатацію двох корів, бо та друга корова не спішиться будувати в Латинській Америці асуанських гребель: іде лише при шантажуванні першої корови.

Мабуть Айзенгавер був останнім президентом, який цього не зрозумів, пробуючи далі йти утертим шляхом, тобто далі будувати континентальну політику на покірно - телячому захопленні золотими думками Монро. Кеннеді зрозумів, що гарні дні в Аранхуезі минули, і що на майбутнє коштами континентальної солідарности прийдеться обтяжити многострадальну кишеню американського податника. Три роки тому така нова інтерпретація континентального братерства викликала б у латиноамериканської братії щирий ентузіязм і пройшла б з повним успіхом. На жаль, Айзенгавер прогавив автобус, який тепер нелегко наздогнати. Хоч яка трагічна сьогодні фінансова ситуація Бразилії, Жаніо Квадрос дозволяє собі робити великопанські жести: готов, мовляв, прийняти американську допомогу, але на умовинах, які він сам визначить. Можна зустрітися з поглядом, що і Квадрос і Фрондізі зайняли невтралістичні позиції лише на те, щоб могти продати їх за відповідну ціну. Іншими словами: щоб дістати відповідну фінансову винагороду за поворот на давні позиції.

Інтерпретація правдоподібна може навіть покликатися на деякі прецеденси в Латинській Америці і поза нею. Як відомо, Мохаммед V намагався переліцитувати у протизахідньому невтралізмі Секу Туре і Нассера. Чому? Бо економічно - соціяльна ситуація Марокко важка, і невдоволення збідованого робітництва може обернутися проти престолу. Щоб відвернути увагу від прикрої внутрішньої дійсности, Марокко шукає зовнішньополітичних авантюр (Мавританія, Еспанія), крім того Його Королівська Милість шукала забезпеки в екстремізмі, вважаючи, що найбільш демагогічному комуністові важко атакувати таку „прогресивну" короновану голову. Ми згадували, що ультраконсервативний чілійський президент волів лишати Кастра в спокою, аби лише оминути страйків та заворушень. Дехто вважає, що Квадрос змагає до тої самої мети, але радикальніше, мовляв: бразилійські комуністи не матимуть права підставляти ногу президентові, який мостить Мао Тсе-тунгові шлях до ОН — що є дуже важливо для уряду, який змушує громадян стягати пояс на животі.

Фрондізі протягом двох років веде політику стягненого пояса, і у висліді кожні вибори нотують щораз нижчий курс його акцій. З другого боку, протикастрівською політикою стягнув він на себе нагінку як „вислужник Вашінгтону". Годі далі витримувати той подвійний тиск — треба відкрити якусь запобіжну кляпу або у внутрішній політиці, або у зовнішній. Перша захитала б арґентинські фінанси, і тому, можливо, Фрондізі рішився на другу, тобто на здачу протикастрівської політики. Дехто вважає, що у Державному Департаменті навіть не дуже на нього за це сердяться: годі — мовляв — сердега не мав іншого виходу.

Любомир О. Ортинський

ПЕРЕД ВИБОРАМИ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

16-го квітня ц. р. відбудуться в Польщі вибори до Сойму і до народних рад усіх щаблів, тобто — воєвідських, повітових і громадських. Вибиратимуть 460 депутатів до Сойму і двісті тисяч радних: на кожних 100 дорослих — одного радного. За зразком тоталітарних режимів, всі партії і суспільно - громадські організації виставляють один виборчий список і одну, спільну програму. „Це тому, — заявив Гомулка на передвиборчих зборах у Варшаві 18-го березня ц. р., — що в нашій країні нема вже антагоністичних груп та ворогуючих кляс і майже нема вже визискувачів. Ці останні залишилися де-не-де лише на селі". Все ж, не зважаючи на таку „єдність думки" серед тридцятьох мільйонів поляків, режим протягом ось уже двох місяців веде інтенсивну передвиборчу кампанію, подекуди йде на уступки опонентам, передусім Католицькій Церкві, і захвалює громадянам „досягнення". Для цієї цілі створено навіть новий термін: партійний ідеолог Адам Шаф пише про „гуманістичний соціялізм". На загрозу екскомунікації священиків, членів „клюбу сприяння режимові" — уряд розв'язав цей клюб, бо ще не хоче відкритого конфлікту з кардиналом Степаном Вишинським і католицизмом. Крім партії і Церкви, цих двох головних носіїв сучасного життя в Польщі, існує ще поважне число населення, передусім молодь, яка з байдужністю відноситься до Гомулки і до кардинала Вишинського, а за свого божка уважає — джез. Ці численні молоді люди, що їх тяжко охопити цифрою, з цинізмом ставляться до комуністичної програми і літеплаво до Католицької Церкви. Ціль життя вони вбачають у модерній музиці, в алькоголі, у тому, щоб виривати від сірого життя хоч трохи веселости, байдуже чи шляхом „канту"-ошуства, чи прямих крадіжок.

Не може бути сумніву, що партійна машина постарається про те, щоб вибори вийшли на 95% в користь режимові. Може бути і 99.9%, але, щоб створити ілюзію, що польський режим це не совєтська „уравніловка", а — „власний шлях до комунізму", кілька відсотків голосів запишуть на опозицію.

Отже, коли вислід виборів наперед вирішений і в основному нецікавий, бо він не віддзеркалюватиме справжніх настроїв у країні, на увагу заслуговує розвиток всередині комуністичної партії Польщі, наскільки його можна простежити за опублікованими офіційними матеріялами. Деякі інформації про це дає нам переведений на початку цього року опит нових членів партії, висліди якого опубліковано у березневому числі тижневика „Політика" (ч. 211). Ціллю цього опиту було визначити категорії населення, які вступають до партії, їх соціяльний і інтелектуальний рівень. І так, 8.555 членів партії, прийнятих від 1 січня 1959 р. до 1 липня 1960 р., належать до таких категорій: кваліфіковані робітники і майстри — 63.7%, інженери, техніки й адміністративний апарат — 21.7%, некваліфіковані робітники, число яких в країні десятикратно перевищує попередні групи, — 16.2%. Яскрава диспропорція між добре забезпеченими членами фабричної еліти і масою робітництва змусила коментаторів опиту вияснити, що, мовляв, до партії вступають „стабілізовані" по фабриках елементи, тоді як загал робітництва, що „часто міняє місце праці", залишається, в порівнянні з іншими групами, позаду в партійному членстві. Про те, що комуністична партія стала кастою упривілейованих, що на очах твориться нова каста вельмож, очевидно, не згадується.

Про настрої мас, їх ставлення до режиму і, зокрема, передвиборчої кампанії довідуємося з огляду, зробленого в квітні ц. р. кореспондентами Польської Агенції Пресової (ПАП). Цей огляд охопив п'ять воєвідств: Лодзьке, Ряшівське, Люблинське, Келецьке і Білостоцьке. Ствердивши на вступі „загальне велике зацікавлення виборами, дискусією над виконанням п'ятирічки і досягненнями", автори підкреслюють на маргінесі такі промовисті риски виборчої кампанії: „в Люблинському воєвідстві помітна тенденція — „для себе". Виборці цікавляться виключно майбутнім своїх осель, громад і повітів". У Келецькому воєвідстві запримічено, що „виборча кампанія замало уваги присвячує звичайним людським справам" і тому мало цікавить населення; в Білостоцькому „загублено в передвиборчій кампанії справи молоді і її проблеми", а в Лодзькому „справи, зв'язані з політикою і пропагандою, осталися цілком набоці".

На підставі тих, зрештою дуже скупих, даних можна зробити висновок, що сучасний режим в Польщі відштовхнув від себе маси населення, які в 1956 році, сподіваючись, що Гомулка забезпечить їм свободу і піде разом з ними, дали йому повну підтримку. Це населення, що свого часу розчарувалося було в Заході, а в останніх роках в „польській дорозі до комунізму", стоїть тепер на роздоріжжі між цинізмом та зневірою, з одного боку, і колябораціею з режимом з другого. Про це свідчить зріст членства партії: в 1958 р. вступило до партії 28.000, в 1959 — 86.377, а в 1960 р. — 167.403. Ми вже знаємо, що її ряди поповнюються передусім тими особами, які добре живуть або хочуть робити кар'єру. В цій категорії людей режим зацікавлений, і в сумі позиції режиму скріпились.

Єдиною поважною перешкодою для закріплення системи залишається ще Церква, польський католицизм. Це є в Польщі поважна сила, але її теж не можна переціняювати. Для прикладу, в згаданому вище клюбі сприяння режимові католицьких священиків було аж 300. Ведеться послідовна кампанія проти католицького університету в Люблині. В своїй варшавській передвиборчій промові Гомулка гостра заатакував Ватикан за ворожу до Польщі політику і заявив, що „Польська Народна Республіка не бажає непорозумінь з Церквою, але уряд дбатиме про те, щоб керівники Церкви не порушували державних законів". Кардинал Вишинський дуже гостро відкинув закид Гомулки про ворожість Ватикану до Польщі і заявив: „Я кажу вам, цезарі, ви ще поклонитеся нашому Богові і будете йому служити". Цей відважний виклик режимові партія не засудила, кардинал — ще вільний, хоч свідомий того, що перед Церквою в Польщі — перспективи катакомб не виключені.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ ЗВІДОМЛЕННЯ З ДИСКУСІЇ ПРО АКВ

У „Свободі" з -го квітня ц. р. опубліковано звідомлення з форуму „Круглого Стола" (26 березня ц. р.), в якім знайшовся і мій голос. Одначе, передані там думки ані змістом, ані духом не відповідають тому, що я сказав. Тому для правильної інформації громадянства прохаю ввічливо передати в скороченні мої дійсні думки, висказані на форумі. Вони були такі:

„Мої передбесідники переводили властиво критику американської політики супроти визволення України. Хоч вона назагал слушна, одначе ми нині маємо говорити про політику Американського Комітету Визволення.

На мою думку, коло самого Американського Комітету Визволення українські політичні кола зробили якийсь незрозумілий політичний стиск аж до пропозицій бойкоту Комітету. А це неправильно, бо ми забуваємо, що АКВ — не українська установа, а американська і тому вона веде таку політику, яку вважає корисною, в першу чергу для Америки. Ми можемо їх переконувати про неправильність їх політики, але не бойкотувати, тим більше, що АКВ таки робить багато корисних речей для української справи. Я вкажу тільки на видання 17 томів „Українського Збірника" з вартісними працями, писаними в дусі українськім, самостійницькім.

З мого особистого досвіду з АКВ можу ствердити, що він три рази давав допомогу українській науці без ніяких політичних зобов'язань. Згадаю тільки нюйоркську Наукову Конференцію „Свобода науки під Совєтами" (1954) та опубліковані по Конференції реферати українців, зокрема проф. Оглоблина та Одарченка. АКВ давав два рази поважну матеріяльну допомогу українським історикам на виїзд: на X Міжнародний Конґрес Істориків у Римі (1955) — для мене, та на XI Міжнародний Конґрес Істориків у Стокгольмі (1960) — для мене та д-ра Феденка. Без тої матеріяльної допомоги АКВ, мабуть, не було б взагалі ані в Римі, ані в Стокгольмі українських істориків. Зокрема у Стокгольмі поширена група українських істориків зробила великої ваги корисну працю.

На мою думку, наше відношення до АКВ повинно бути таке: робить він щось корисне для української справи, так слід з ним співпрацювати; вважаємо, що для нас є щось менше корисне — не співпрацюймо в цій справі".

Микола Чубатий

Не відмовте видрукувати оцю поправку до репортажу у Вашій газеті з 6-го квітня про останню дискусію в Клюбі Круглого Стола. Як то ясно чули присутні і як записано на магнітофонній стрічці у доповідача, п. М. Терпака, — я не пропонував закривати ані Американський Комітет, ані Інститут для Вивчення СССР, ані навіть ціле радіо „Свобода", а лише казав, на підставі тих записів українських програм, які нам програв п. Терпак, що українські пересилання радіо „Свобода" варто закрити. Подібні бо національно - вихолощені, аполітичні, чисто культурницькі програми (про те, що Шевченко був „великим поетом", чи як Остап Вишня насміхався з „насильної українізації") наш слухач на Україні може почути і з київського радіо, а щоб почути новини з Заходу, він може, якщо схоче, слухати радіо „Свободу" без зайвих ілюзій і російською мовою. Відсутність українських передач в радіо „Свобода" була б кориснішою навіть уже тим, що не провокувала б українського слухача безпотрібно ризикувати своїм життям і потайки слухати заборонене радіо в надії почути з нього те, чого там немає — справедливости, співчуття й морально-політичної підтримки його винищуваної нації.

Всеволод Голубничий
7-го квітня 1961 р.

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сорокліття нюйоркської „Свободи" 194-го, Відділу УНС)

(2)

Всього сім секретарів мала „Свобода" за сорок років свого життя й праці. Були ними Микола Лесюк, Іван Витак, Михайло Вігак, Теодор Пітула, Микола Цимбалістий, Степан Гнатишин і від грудня 1948 року Василь Никифорук. Дехто з них працював тільки по одному чи по два роки, інші — більше. Рекорд здобув Ст. Гнатишин, який секретарював 14 років, від 1935-го до кінця 1948-го року. Його наступник, Василь Никифорук, вже ось-ось дожене його в цьому змаганні. Секретарювання Ст. Гнатишина припало на воєнні роки, коли здебільшого не переводжувано виборів, або, як записано, „виборів не перепроваджувалося цираз перешкоди воєнні і збори потвирдили самий той уряд на рік" такий то. В інші воєнні роки причину непереводження виборів подавано коротше: „з причини Воєнної". Вплив війни на працю товариства виявляє хоч би спосіб писання букви „В". Хоч і як далеко від Америки й протоколянта, війна завжди була чимсь таким великим, що слід було її писати великою літерою. А втім маємо й прямі записи в протоколі про вплив війни на зменшення активности товариства. У річному справозданні голови записано: „Замало праці положив уряд у 1944 році, а перешкода в тім, що тепер воєнний час і через те не [illegible] и чого [illegible]".

Двічі ще за довоєнного часу не відбулися вибори впродовж декількох років підряд. Було це за вократного секретарювання Михайла Вігака, в рр. 1921 - 24 та 1932 - 1935. В протокалах не збереглося вияснення, чому товариство відступило від свого статутового обов'язку й традиційного звичаю переводити вибори щороку. Мабуть причиною того було недбальство секретаря, який в союзових Відділах завжди був головною пружиною праці. Судячи по протоколах цього секретаря, був він найменше дбайливим з усіх його попередників і наступників.

Сім секретарів на 40 років — це вияв консерватизму, з яким, мабуть, родиться український селянин і не розстається з ним навіть у далекій Америці. Що не випадковий він у „Свободі", вказує ще менше число касирів, яких за ввесь час вона мала тільки шість, а саме — Михайла Дем'янчука, Теодора Пітулу, Степана Гнатишина, Михайла Вігака, Миколу Цимбалістого й полк. Миколу Рибачука. Та й то, як виявляють прізвища, чотири з них відомі нам, як секретарі, а п'ятий, М. Дем'янчук, чотирикратним головою товариства. Та й не тільки він. Головами були також секретарі М. Лесюк, М. Вігак, М. Лисяк і С. Гнатишин. Більшість з них прийняли пости секретаря чи касира після виконування обов'язків предсідника. Ще один доказ справжнього демократизму, що ввесь час зобов'язував членів товариства.

Особливе місце між касирами товариства та взагалі всіми його урядовцями займає Теодор Пітула, який був обраний четвертим з черги секретарем, а двадцять-чотири рази касиром, на якому пості відслужив майже повну чверть століття. Людина великих громадських і товариських чеснот, він був від зарання існування „Свободи" одним з головних її стовпів. Багато заслуги має він також у складнім процесі інтеграції нових членів, з якими вмів гармонійно співпрацювати. Більше було предсідників „Свободи" бо аж 16, але про них згадаємо деінде.

Мова протоколів залежить від протоколянтів. Одні секретарі розповідали казку життя свого, мабуть єдиного, національного товариства і всіх його членів, широкими словами й барвистими, хоч по-селянськи, скупими образками, інші ж збували свій обов'язок протоколянта й хронікаря короткими, до занудження подібними фразами. Спеціялістом у цій скупості мови був секретар Михайло Вігак, протоколи якого від квітня 1921-го до квітня 1924-го, а згодом від грудня 1931-го до 1935-го року належать до найменш цікавих. Цікаві описи подій і перебігу зборів заступили тут однореченеві протоколи таких зразків: „Голосу жадного ніхто не занимав" або „товариші дискусії не брали в ніяких справах", або ще „за голос у Товаристві ніхто не відзивався", тому, після відкриття зборів і збирання вкладок до товариської каси та УНСоюзу, збори закінчувалися. Та це були виїмкові протоколи, як виїмковими були ці два періоди праці товариства. Селяни в письмі звичайно бувають надміру серйозні, а то й торжественні. Та часом, свідомо, чи знехотя, проривається в цих достойних протоколах справжній, народний гумор. Нерідко помагають у цьому мовні клопоти протоколянтів. Наприклад в липні 1935 р. признано хворобову допомогу членці, Катерині Ницак, яка занедужали на два тижні „від покусані Субаки. . ."

Літопис „Свободи" списано у трьох книгах протоколів. Дві належать першій добі товариства, тобто до прибуття нової іміграції, коли число членів з десятків перейшло на сотні, третя ж належить уже добі другій. Перші дві книги писали тверді, мозолисті пальці колишніх селян, що на американському ґрунті заміняли плуг і косу на робітниче знаряддя, третю книгу пишуть уже вправні пальці секретарів з освітою. Але, не во гнів цим новішим хронікарям, описи їх попередників куди живіші, бо більше зв'язані з широким життям, більш безпосередні і не надумані. А може майбутнім читачам протоколів та тієї третьої книги й вони будуть здаватися такими цікавими, як нам тепер видаються ранні, піонерські протоколи.

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Свято Державности і Соборности в Бріджпорті, Конн.

22 січня 1961 врочисто відсвяткувала наша Українська Громада, під проводом свого Відділу УККА, Роковини проголошення Державности і Соборности України. Вже 18-го січня підписав мейор Семюель Тедеско в приявності Української Делегації проклямацію про проголощення дня 22 січня 1961 „Днем Української Державної Незалежности", в якій візнав усе населення міста злучитися у цих святкуваннях з українцями. При цій нагоді, як кожного року, вручено мейорові кілька книжок про Україну в англ. мові для публічної бібліотеки.

В неділю, 22-го січня відправлено у всіх трьох укр. церквах Служби Божі в намірении Українського Народу, і о год. 12-тій в пол. вивішено на будинку Українського Народного Дому, під звуки гимнів український і американський прапори, відчитано IV-й Універсал Української Центральної Ради і Проклямацію „Дня Української Державної Незалежности". В цьому врочистому церемоніялі брала участь велика кількість Українського Громадянства.

О год. 5-ій веч., того ж дня, відбулося зняття Прапорів і Святочна Академія у великій, по береги виповненій залі УНДому. Академію започатковано відспіванням американського гимну і привітом голови Відділу УККА В. Чубатого; п. Анатоль Фалько відчитав Універсали Укр. Центр. Ради з 22-го січня 1918 і 1919 років, які приявні вислухали стоячи; п. Йосиф Сливінський відчитав Проклямацію „Дня Української Державної Незалежности". Інж. п. Нестор Шуст, в гарно опрацьованій доповіді насвітлив хід визвольних змагань, що попередила славні історичні дні 22-го Січня 1918 і 1919 років.

Мішаний хор під управою п. Івана Козака відспівав бадьору пісню „Заграви блиском наш стяг сіяє". Заступник гол. предс. УНС і гол. касир Централі УККА п. Йосиф Лисогір, що звеличив нашу Академію своєю приявністю, виголосив доповідь в англ. мові про значення 22-го Січня 1918 і 1919 р., і закликав до продовжування цих змагань до волі мирною, невсипущою працею під проводом УККА. Учениця Парох. „Рідної Школи" Ярослава Басюк продеклямувала уривок поеми „Пісня про Рідну Землю" Романа Купчинського. „Багата тисси і бідна Україно"; оркестра учнів Рідної Школи, Роман і Іван Хом'яки (скрипка), Христя Сливінська і Орест Максимюк (акордіон) відіграли під проводом п. Івана Хом'яка „в'язанку українських мелодій"; група учнів Р. Ш.: Наталка Гриценко, Христя Сливінська, Леся Бурий, Валя Окатий, Мирон Стахів, Ігор Пендаківський, Степан Макійчик і Юрко Кириченко продеклямували вірш „Ми діти українські". Мішаний хор відспівав в'язанку українських стрілецьких пісень М. Гайворонського „Гей у лузі червона калина", і Академію закінчено співом українського національного гимну.

Треба об'єктивно підкреслити, що свято вийшло дуже вдало та поважно.

Відзначення Січневих Роковин в Клівленді

Акти Державної Самостійности та Соборности України з днів 22 січня 1918 р. і 22 січня 1919 р. сплелися так нерозривно з собою, що ми рік-річно святкуємо їх разом.

Цього року мали ми рідку приємність на цих січневих Великих Роковинах вітати і слухати президента УНС і УККА, п. Дмитра Галичина. Він прибув до нас із Джерзі Сити, щоб разом із нами відсвяткувати 43-ліття Акту Незалежности України та 42-ліття Акту Соборности Українських Земель.

Початок святкування в неділю 29-го січня ц. р., о 5-ій годині по полудні в авдиторії школи ім. Лінкольна, при вулиці Скрентон американським гимном, що його відспівала п-на Оксана Іващенко, дочка місцевого українсько - православного священика.

Як представник голови чи посадника міста і міської ради виступив на сцену радний адв. Іван Білинський та відчитав Проклямацію губернатора стейту Огайо про встановлення з цієї нагоди тут Українського Дня. Численно зібрана публіка оплесками привітала акт свого губернатора.

З деклямацією виступила п-на Марта Гордічуківна, як завжди, напричуд удало. Виразна дикція, відчуття та передача духа поеми, кажуть сподіватися в ній нової, доброї декляматорки.

Із двома фортепіяновими солями проявив себе Борис Садовський, учень Українського Музичного Інституту під дирекцією п-ні Ірини Виницької, як здібний та багатонадійний дебютант на нашому музичному обрії. Від пильности й наполегливої праці над собою, залежить його мистецька майбутність. Замало мати зроду успадкований талант і не вільно бути на свої здібнощі зарозумілим, а треба дуже багато працювати над собою, вчитися і вправляти, бо тільки „вправа робить мистця", як це ствердив титан світової літератури, Йоган Гете.

З черги добре зарепрезентувався мішаний хор „Гомін" під управою проф. Ярослава Барнича. Спеціяльно молоді пані в довгих чорних сукнях та в білих блюзочках із вишиваними рукавами зробили миле враження. З пісень, які зовсім поправно виконав цей мішаний хор, звернула увагу на себе головним чином незнана ще досі тут композиція Фоменка до слів поезії Сосюри „Любіть Україну".

Ось так, після репрезентативного бенкету, закінчилася з повним успіхом і добрим враженням друга імпреза Українських Злучених Організацій.

Кожне святкування величних дат і подій з історії України повинно викликувати бадьорий настрій і будити духа героїзму, повинно наповняти людей сильною вірою в кращу майбутність та одночасно давати певну дозу мистецької насолоди й задоволення. І так воно було під час Свята Незалежности і Соборности.

Іван Ставничий

Відзначення роковин 22 січня в Оборн

Наша Українська Громада, кількістю невелика й світської інтеліґенції в нас немає. Духовна, це наші священики, о. В. Осташ і о. П. Огірко. Все ж — наш Відділ Українського Конґресового Комітету Америки проводить невпинно акції для поширювання правди про Україну та інформування американського оточення про минуле нашого народу і його змагання. Відзначуємо всі світлі дати з нашого минулого: доповідями, рефератами, проголошеннями в радіо й дописами до англомовн. преси. Так ми відзначили в цьому році й Роковини Актів 22 Січня.

Вже 17-го січня ц. р. наш Відділ вислав відповідні листи до губернатора й сенаторів. В Свято Богоявлення, у четвер, 19-го січня, мейор нашого міста п. Моріс І. Шварц та менаджер міста, П. Джордж Трейн, підписали Проклямацію про „День Української Незалежносити" в Оборні й перебрали від нашої делеґації український прапор. В делеґації були пп. С. Найда, голова нашого Відділу УККА, А. Рочій, скарбник Відділу та В. Процюк, член Екзекутиви. Прапор вручили юні Сумівки Осередку ім. І. Франка в Оборні, вдягнені в народні одяги: Дарка Березівська, Марійка Грицько, Анна Пироганич і Ґенка Латанишин. Світлину з цього врочистого моменту в Міській Управі, вмістив у виданні з 21 січня місцевий англомовний часопис „Ди Ситизен Адвертайзер", друкуючи в цьому ж виданні обширну інформацію нашого Відділу про вагу й значення Актів 22 Січня.

У неділю, 22 січня, вранці, о. В. Осташ, відправив у храмі св. Апостолів Петра й Павла Службу Божу в намірені українського народу, а о годині 9-ій відбулося піднесення українського прапору на щогол на Річердсон Сквер. Це зробили наші Сумівки в народніх одягах: Леся Кузьмин і Рузя Сова. Не дивлячись на дошкульний мороз, багато громадян прибули на площу, щоб взяти участь у цьому врочистому акті. Були члени Відділу УККА, члени місцевого Осередку СУМА, Пластуни при церкві св. Ап. Петра й Павла і представники всіх місцевих товариств і установ. Світлина з вивішення українського прапору була вміщена в англомовному часописі з 23-го січня.

Українські національні прапори повівали в цьому дні на будівлях усіх українських установ нашого міста: на Українській Католицькій Школі при парафії й церкві св. Ап. Петра й Павла, Українському Національному Клюбі, Українському Домі й Українському Вест Енд Клюбі.

О 3-ій годині по полудні відбулося півгодинне радіопередавання: доповідь англійською мовою проголосив о. П. Огірко, українською — п. С. Малюца.

Так складалося, що диригент нашого хору виїхав до Шикаґо й хор наш не міг виступити з окремою програмою. Ми мусіли обмежитись відігранням кількох пісень з платівок, у цій же радіовисильні.

Дай, Боже, щоб у 44 Річницю Акту 22 Січня, український прапор замаяв не тільки на Річардсон Сквер в Обурні, але у Києві, у Вільній, Незалежній, Соборній Українській Державі.

І. Тороус

У Києві помер акад. Леонід Булаховський

Київ, — 4-го квітня ц. р., помер тут на 73-му році життя видатний український мовознавець і славіст, дійсний член Академії Наук Української ССР і член Академії Наук СССР Леонід Арсенович Булаховський. Закінчивши історико-філологічний факультет Харківського університету в 1910 р., Леонід Булаховський став у 1916 році приват-доцентом і 1917 року професором Пермського університету, а згодом від 1921 р. професором Харківського і в 1943-44 роках Московського університетів. Від 1944 року працював як директор Інституту Мовознавства ім. О. Потебні АН УССР, в 1946-60 рр. завідував катедрою слов'янської філології в Київському державному університеті і був головою Українського комітету славістів при Академії Наук УССР. У своєму науковому доробку покійний залишив понад 300 праць з українського та російського мовознавства, славістики і методики навчання мови. Був автором низки підручників, зокрема „Підвищеного курсу української мови" (1930), „Курсу сучасної української мови" в 2 томах (1951) та праць „З історичних коментарів до української мови (1946 1952), „Питання походження української мови" (1956) та інших. У своїй науковій й педагогічній роботі дотримувався встановлених компартією для совєтського мовознавства вимог і директив.

● У Москві, в православному соборі, якийсь комсомольський фанатик кинувся під час Богослужби, в суботу 1-го квітня на патріярха Алексея і хотів побити його. Люди схопили хуліґана та передали совєтській поліції, яка мабуть, звільнила „героя".

З ВОЛІ ВСЕВИШНЬОГО

відійшов від нас у Вічність трагічною смертю нічно дня 5-го березня 1961 року в Богданівці, кол. скалатського повіту,

Наш Невіджалуваний і Неоцінений

СИН, БРАТ, МУЖ, ШВАГЕР і ДЯДЬКО

довголітній засланець сибірських лаґерів, многострадальний в'язень, вірний син своєї землі

ПАВЛО ПАЛІЙ

мученицьке тіло якого поховано з хором і церковним обрядом, при участі „усього села" і вірних Друзів з близька і з далека, дня 8-го березня 1961 року на місцевому цвинтарі, про що своїх Рідних і Приятелів Покійного по всюду розпорошених сповіщає глибоким смутком сповита

РОДИНА

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ !

Дня 28-го березня 1961 року, далеко від рідної Полтавщини, відійшов на вічний спочинок,

МІЙ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ

Петро ВЕСЕЛОВСЬКИЙ

цивільний інженер

в Чехії, Німеччині й Англії, провідний член Організації Гетьманців Державників; провідний член Союзу Українців у Великій Британії, на 61-му році життя, в Кетерінґу, Англія.

Похорони відбулися 30-го березня 1961 р.

Дружина — НОРА

Замість квітів на свіжу могилу Невіджалуваного бл. п. Вашого Мужа, великого українського діяча і провідника Української Спільноти

бл. п. д-ра г. к. Дмитра Галичина

складаємо — $10.00 (десять долярів) на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

Заразом складаємо Вам, Високоповажана і Дорога Пані Стефцю, наші сердечні, з глибини душі пливучі вислови співчуття. Хай Воскреслий Христос Своєю Ласкою скріпить та потішить Вас.

Мушка, Ростислав і д-р Андрій БОЙКОВИЧІ

ЕКЗЕКУТИВА Т-ВА „ЗАПОРОЗЬКА СІЧ", Відділ 325 УНСоюзу в Брукліні, Н. Й.

складає додатково 10.00 долярову пожертву на пам'ятник Т. Шевченка у Вашинґтоні, замість вінка на могилу

сл. п. Дмитра Галичина

Головного Предсідника УНСоюзу та бувшого управителя Комітету Будови Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

В сумній і великій пошані до сл. п. Дмитра Галичина

За Відділ:

І. БІНКО — предсідник В. ЦЮПА — фін. секр. В. ТРОЦЬ — касир

Замість квітів на могилу

бл. п. МАРІЇ ХАРІЩАК, нар. ПАДОХ

бувші шкільні товаришки учительської семінарії „Рідна Школа" в Стрию

складають — $ 20.00

на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

Увага! Увага!

БАЛТІМОРЕ й ОКОЛИЦЯ!

ЮВІЛЕЙНИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ, Відділ УККА в БАЛТІМОРЕ, Мд.

В неділю, 16-го квітня 1961 р.

в. год. 6:00 вечора

в залі ІВКА — 16 Ст. Патерсон Парк Евеню

— відбудеться —

ЮВІЛЕЙНА СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

В 100-РІЧЧЯ СМЕРТИ

Тараса Шевченка

В ПРОГРАМІ:

Реферат — мгр. Михайло КУШНІР з Вашинґтону;
Хори: мішаний, чоловічий хор 14-го Відділу ООЧСУ, під орудою проф. І. СЕНЮТИ та деклямації;
Музичні виступи учениць УМІ.

Вступ за програмками: ціни — 3, 2, 1 дол. Місця нумеровані.

Дохід призначений на будову пам'ятника Т. Шевченка у Вашинґтоні.

Проситься все Українське Громадянство про численну участь.

ПАССЕЙК, Н. Дж. й ОКОЛИЦЯ!

70-ий Від. СОЮЗУ УКРАЇНОК та ПЛАСТ-ПРИЯТ в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.

запрошують всіх на

ПЕРШУ ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

яка відбудеться

в неділю, 16-го квітня ц. р.

в год. 7:00 вечером

в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ, при 240 Hope Avenue — PASSAIC, N. J.

До танців приграватиме, всіма люблена оркестра, БОГДАНА ГІРНЯКА.

Смачний буфет в заряді ВШ. Пань Союзу Українок.
Ввесь дохід призначений на виховні і добродійні цілі.
Вступ для дорослих: $1.50; для молоді: $0.75.

ЗАБАВОВИЙ КОМІТЕТ

Річні Звичайні ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛУ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ — в СИРАКЮЗАХ

— відбудуться —

в суботу, 22-го квітня 1961 р.

в год. 3:00 по пол.

в залі УНДому — при 1317 W. Fayette Street,

на яких

ВП. Представник Централі УККА виголосить доповідь та вручить 10-літнім платникам Національного Датку „Ювілейні Грамоти".

ЕКЗЕКУТИВА ВІДДІЛУ УККА, СИРАКЮЗИ

Літературно - Мистецький Клюб у ФИЛАДЕЛФІЇ

В суботу, 15-го квітня 1961 р.

в год. 7:30 вечора

в домівці Союзу Українок — при вул. Френкліна ч. 909 Н.

д-р Богдан Романенчук

виголосить — ДОПОВІДЬ — п. н.:

„М. ГРУШЕВСЬКИЙ, ЯК ПИСЬМЕННИК І МОВОЗНАВЕЦЬ".

ВШ. ГОСТЕЙ ЩИРО ВІТАЄМО.

Український Народній Університет при ООЧСУ і СУМА в НЮАРКУ

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЧЕРГОВА ЛЕКЦІЯ УНУ в НЮАРКУ

— відбудеться —

в суботу, 15-го квітня 1961 р.

в Українській Централі (домівка СУМА)

інж. ЄВГЕН МАЛАНЮК

говоритиме на тему:

ШЕВЧЕНКО — ЖИВИЙ

Реєстрація: год. 6:45 — 7:15
Лекція з дискусією: год. 7:15 — 9:00

УПРАВА УНУ

— відбудуться —

ФУТБОЛЬНІ МИСТЕЦЬКІ ЗМАГАННЯ

за першість А кляси Ліґи Стейту Ню Джерзі

НЕДІЛЯ, 16-го КВІТНЯ 1961 год. 2:30 по пол.

Площа ANGELE'S GROVE в ЮНЬЙОН, Н. Дж. (Liberty Ave.)

Чорноморська Січ — Liederkranz

НЮАРК ТРЕНТОН

Год. 12:30 — ПЕРЕДЗМАГ ЮНЬОНОРІВ.

СУБОТА, год. 3:00: змагання учнів: ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — УСК Ню Йорк

В суботу, 15-го квітня 1961 р.

в год. 6:00 вечора

в залі української кат. церкви св. о. НИКОЛАЯ при вулицях Fillmore Avenue & Oneida Street

в Боффало, Н. Й.

— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ Відділів УНСоюзу

в яких повинні взяти участь Урядовці та Конвенційні Делегати і Члени таких Відділів УНСоюзу:

БОФФАЛО — 127, 299, 304
ЛЯКАВАННА — 149, 475
НАЯГАРА ФОЛС — 351
ОЛІН — 363
ЛЯНКАСТЕР — 87

ПОРЯДОК НАРАД:

1. Огляд діяльности й стан Округи;
2. Вибір Управи Округи;
3. Плян праці на майбутнє.

Участь у Зборах візьме з Головної Канцелярії:

мгр. ІВАН СКОЧИЛЯС — організатор УНСоюзу.

До участи у Зборах запрошене також місцеве Українське Громадянство.

Український Народний Університет при ООЧСУ й СУМА в НЮ ЙОРКУ

повідомляє, що

ЧЕРГОВА ЛЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ в НЮ ЙОРКУ

— відбудеться —

в суботу, 15-го квітня ц. р.

в залі ДОМУ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ при 315 East 10th Street — NEW YORK

Доповідь виголосить

д-р Петро Мірчук

на тему:

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ В ДІЇ.

(Продовження)

ПОЧАТОК ЛЕКЦІЇ з дискусією — в год. 7:30 вечора.
Просимо про численну участь. УПРАВА УНУ

Повідомляється всіх колишніх УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ,

що

в неділю, 16-го квітня 1961 р.

в год. 11:00 ранку

в ДОМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ при 315 East 10th Street — NEW YORK

— відбудуться —

ШИРШІ СХОДИНИ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ,

на яких

д-р Петро Мірчук

подасть інформації про відшкодування.

Запрошується всіх Політичних В'язнів до участи.

УПРАВА ФІЛІЇ УСПВ в НЮ ЙОРКУ

Увага! ФИЛАДЕЛФІЯ і ОКОЛИЦЯ!

ПІСЛЯ ВЕЛИКОГО УСПІХУ в НЮ ЙОРКУ !

СУБОТА, 29-го КВІТНЯ 1961 р.

Филаделфія — **Town Hall** Broad & Race Streets.

РОМА ПРИЙМА

Конферансьє — ВАСИЛЬ ШУСТ Акомпаньямент — ІВАННА ПРИЙМА

ПОЧАТОК — год. 8:30 вечора

КВИТКИ:
УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР і CENTRAL CITY TICKETS OFFICE:
1422 Chestnut Street,
69 Station Terminal,
217 Nord Bouleward

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Гарантія миру

У своїй промові, виголошеній під час нарад Мілітарної Комісії НАТО, що відбулися в днях 9 - 10 квітня ц. р. у Вашингтоні і що в них брали участь шефи штабів збройних сил держав НАТО і їх військові експерти, президент Кеннеді визначив рамки й напрямні політики НАТО — Організації Держав Північно - Атлантійського Пакту, що під сучасну пору є найголовнішим чинником для втримування миру в Европі і в області Атлантійського океану.

Основні тези з'ясованої президентом Кеннеді політичної і мілітарної доктрини НАТО — це диспонування всіма наявними мілітарними засобами, значить, і звичайною і нуклеарною зброєю, тривала й ефективна контроля особливо ж над останнім родом зброї, як теж успішне поєднання в актуальній дії НАТО всіх чинників — не тільки політичних і мілітарних, але також економічних і навіть психологічних.

З'ясовуючи основні елементи мілітарної дії НАТО, президент Кеннеді підкреслив не тільки конечність спроможности НАТО відповісти на кожний акт агресії передусім з допомогою наявної звичайної зброї, але й потребу диспонувати засобами ефективної нуклеарної зброї, що мусить бути узгіднене й устійнене в повному порозумінні з усіма членами НАТО. Водночас із підкресленням першої конечности, президент Кеннеді запевнив мілітарних керівників збройних сил держав НАТО, що ЗДА *із свого боку рішені* не тільки вдержувати свої дивізії і допоміжні з'єднання в Европі, але й збільшувати їх звичайну оборонну спроможність.

Щождо нуклеарної зброї, то президент Кеннеді ще раз склав заяву про готовість З'єдинених Держав Америки поставити цей рід зброї до диспозиції збройних сил НАТО, але водночас із цим попередив дуже рішучо, що ЗДА вимагатимуть основної й ефективної контролі над усіма переданими союзникам запасами звичайної й особливо нуклеарної зброї і повної відповідальности за них мілітарних керівників НАТО.

Третім із основних моментів у виступі президента Кеннеді була його вимога тісного зв'язку між політичними і мілітарними проблемами, що їй він присвятив майже половину своєї промови. Сконкретизував Президент цю вимогу у конечності постійного й успішного порозуміння між політичними і мілітарними провідниками НАТО, стверджуючи, *що політичне плянування мусить брати до уваги мілітарні реалітети і*, з другого боку, що мілітарні пляни мусять відповідати політичним вимогам.

Найголовнішим у цьому напрямку було ствердження президента Кеннеді, що НАТО є надзвичайним союзом в політичній історії світу, передусім з того погляду, що у своїй дії ця міжнародна оборонна організація мусить поєднувати не тільки політичні та мілітарні чинники, але й економічні та психологічні, і що найважливішим із останніх є передусім рішучість провідників використовувати наявні засоби і сили доцільно для оборони вільного світу. Згідно з інтенцією цього уступу промови, підкресленою згадкою про наявність усіх тих елементів у політиці Кремлю, це саме є те, що уможливило утримання миру в Европі протягом 12 небезпечних років, і водночас те, що можна поставити у противагу Москві та її імперіялістичним плянам.

Процес Айхмана

У вівторок 11-го квітня ц. р. почався в Єрусалимі судовий процес проти Адольфа Айхмана, шефа жидівської секції централі Гестапа в гітлерівській Німеччині, головного автора пляну фізичного винищення 6-ох мільйонів жидів і головного керівника страхітливих до деталів розроблених метод масового народовбивства. В травні минулого року, коли ізраїльські агенти вистежили в Арґентині Адольфа Айхмана, схопили його і перевезли до Ізраїлю, відразу ж заповіджено суд над ним. Судять його колишні в'язні, вцілілі жертви злочинного пляну „остаточної розв'язки жидівської проблеми" шляхом фізичного витереблення жидів на всій території, куди лише прийдуть німецький вояк і німецька нацистська влада. Від першої ж вістки про схоплення Айхмана ніхто не міг піддавати під сумнів права жидівської влади судити цього нелюда і — тим більше — ніхто не мав найменших сумнівів щодо безміру його вини.

Але справа надто складна, щоб зводити її до проблеми вини і кари. Річ у тому, що від того згаданого страхітливого часу минуло „тільки" 16 років, проте таки це — 16 років, впродовж яких підросло нове покоління з іншою психікою і постала Ізраїльська держава з проблемою смертельної загрози збоку арабських сусідів, а не нацистів; це 16 років, в яких найпершим ворогом усіх вільних людей, в тому числі і жидів та Ізраїлю, став міжнародний комунізм з його диспозиційними осередками в Москві й Пейпінгу, а місце III Райху зайняла Німецька Федеративна Республіка Конрада Аденауера, яка своїми грошовими репараціями підтримує ізраїльський державний бюджет і з черги дістає від Ізраїлю транспорти зброї. І тому серед жидівського народу в самому Ізраїлі і в діяспорі нема одностайности думки, чи варто було ставити Айхмана перед суд і видобувати з похмурого минулого на денне світло всі страхіття, що можуть до глибини сколихнути настроями цілого народу й розбурхати ті почування жалоби, ненависти й помсти, які є ворогами творчого конструктивізму. Приятелі й противники жидів однозгідно признають — одні з подивом, другі з задрістю — величезні осяги, здобуті впродовж 13-ох років існування Ізраїльської держави на її невеличкому обширі 8.000 кв. миль із населенням коло двох мільйонів людей, в тому числі — половина новоприбулих. Знавці відносин твердять, що підвалиною для всіх тих осягів було і є духове наставлення жидів в Ізраїлі на нинішній і завтрішній день, з відсуненням у тінь минулого дня. А втім, Айхман не одинокий злочинець, а жидівський нарід не одинока жертва грізної доби брунатної і червоної диктатури.

Кажуть, що розбіжність між ізраїльською дійсністю, не тільки в матеріяльному розумінні, але й у розумінні духової атмосфери, що розбіжність між тією нинішньою ізраїльською дійсністю і пеклом, що його пережили жиди за Гітлера, така діяметрально суперечна, що старі лідери жидів побоюються, щоб молоде покоління і його нащадки „не забули", що діялось з їхніми батьками й дідами. Процес Айхмана має ніби стати власне такою полум'яною, страшною і брутальною пригадкою жидівської мартирології. Але в самому Ізраїлі жидівське громадянство — читаємо в кореспонденціях напередодні процесу — вичікує його радше з неспокоєм за психологічні наслідки на маси того, що буде розгриватися в чотирьох стінах перетвореного у фортецю й береженого потрійним кордоном поліції судового будинку. Середньосхідні жиди — читаємо — мали в своїй історії філистимлян, єгиптян, римлян, тепер мають арабів, — вони просто включили нацистів в довгий реєстр бичів Божих. „Чи не краще було б застрелити Айхмана ще в Арґентині і не перепиняти нам процесом Айхмана важливішого нашого власного процесу — відбудови і будови?" — ніби запитують жидівські інтелектуали і головно жидівська молодь в Ізраїлі.

Отож, напередодні судового процесу Айхмана виглядає, наче б той процес, всупереч бажанню молодого покоління, уладжує старше покоління жидів, яке перейшло через пекло гітлерівсько-айхманівського погрому. Нарід повинен пам'ятати великі терпіння, що їх пережив, і не повинен забувати ворожих злочинів. Проте, живий нарід таки живе нинішнім і завтрішнім днем, а не вчорашнім. Тому багато жидівських патріотів вже тепер зідхають: коби скорше скінчився процес Айхмана.

Богдан Галайчук

ПРИЧИНИ НЕВТРАЛІЗМУ

Буенос Айрес. — Ще 4-го березня арґентинський міністер закордонних справ запропонував посередництво між ЗДА й Кубою, і щойно 25-го березня дістав, очевидно, неґативну відповідь від державного секретаря. Тутешнє міністерство закордонних справ стрималося від офіційного коментаря, але висловило вдоволення, мовляв, ЗДА признали незмінність арґентинської політики, демократичної та протикомуністичної, з другого боку, з деякими передумовами, виявили готовість передискутувати з Арґентиною кубинську справу.

Уважаємо, що неофіційний речник міністерства надолужував при цьому міною, бо, прочитавши текст американської ноти з побільшуючим склом, не знаходимо в ній нічого, що оправдувало б той оптимізм. Перше з коментованих речень висловлює скоріше прикре здивування: „Осмілююся висловити віру, що Ваша Екселенція визнає факт опанування кубинської революції совєтсько - китайським бльоком..." Ще ясніше друге речення: „Якщо б арґентинський уряд вважав за можливе ствердити, що кубинський уряд готов поробити ефективні кроки в тому напрямі (емансипація від совєтсько - китайських впливів та поворот до континентальної спільноти), щойно після такого ствердження уряд ЗДА був би радий передискутувати з арґентинським це питання нашої гемісфери". Іншими словами: Ваша Екселенція зволила забути, що іде не про конфлікт між ЗДА і Кубою, а про створення совєтського мостового причілка на цій гемісфері. Коли Кастро відречеться сатани і всіх діл його або коли кастрівський режим упаде, тоді побачимо. А тим часом пропозиція Вашої Екселенції помандрує до коша.

Американська відповідь не могла бути інакшою, і тому не вимагає ніяких коментарів. Зате варто зрезюмувати коментарі, з якими можна було зустрітися у пресі і в розмовах відносно дивовижної арґентинської пропозиції, — невтралістичний акцент якої творив гострий дисонанс на тлі дотеперішньої політики Фрондізі, ясно й послідовно протикастрівської.

Невтралістичну чи протиамериканську політику можна сьогодні пояснити чи то лівими переконаннями, чи то холодною, безпристрасною калькуляцією, зовнішньо- або внутрішньополітичною.

„Покірне теля дві корови ссе" — це приповідка, яка втратила актуальність. Ми згадували свого часу, що дядько Сем не жалує латиноамериканським державам титулу „американських сестер", але поважнішу матеріяльну поміч резервує для невтралістів, включно з Нассером і Тітом. Метода не дуже педагогічна — і годі дивуватися, коли той чи інший латиноамериканський уряд переходить з „телячої покірности" на позиції „сердитої ґенерації". Висловлюючись стисло, не іде про рівночасну експлуатацію двох корів, бо та друга корова не спішиться будувати в Латинській Америці асуанських гребель; іде лише про шантажування першої корови.

Мабуть Айзенгавер був останнім президентом, який цього не зрозумів, пробуючи далі йти утертим шляхом, тобто далі будувати континентальну політику на покірно - телячому захопленні золотими думками Монро. Кеннеді зрозумів, що гарні дні в Аранхуезі минули, і що на майбутнє коштами континентальної солідарности прийдеться обтяжити многострадальну кишеню американського податника. Три роки тому така нова інтерпретація континентального братерства викликала б у латиноамериканської братії щирий ентузіязм і пройшла б з повним успіхом. На жаль, Айзенгавер прогавив автобус, який тепер нелегко наздогнати. Хоч яка трагічна сьогодні фінансова ситуація Бразилії, Жаніо Квадрос дозволяє собі робити великопанські жести: готов, мовляв, прийняти американську допомогу, але на умовинах, які він сам визначить. Можна зустрітися з поглядом, що і Квадрос і Фрондізі зайняли невтралістичні позиції лише на те, щоб могти продати їх за відповідну ціну: іншими словами: щоб дістати відповідну фінансову винагороду за поворот на давні позиції.

Інтерпретація правдоподібна, може навіть покликатися на деякі прецеденси в Латинській Америці і поза нею. Як відомо, Мохаммед V намагався переліцитувати у протизахідньому невтралізмі Секу Туре і Нассера. Чому? Бо економічно - соціяльна ситуація Марокко важка, і невдоволення збідованого робітництва може обернутися проти престолу. Щоб відвернути увагу від прикрої внутрішньої дійсности, Марокко шукає зовнішньополітичних авантюр (Мавританія, Еспанія), крім того Його Королівська Милість шукала забезпеки в екстремізмі, вважаючи, що найбільш демагогічному комуністові важко атакувати таку „проґресивну" короновану голову. Ми згадували, як ультраконсервативний чілійський президент волів лишати Кастра в спокою, аби лише оминути страйків та заворушень. Дехто вважає, що Квадрос змагає до тої самої мети, але радикальніше, мовляв: бразилійські комуністи не матимуть праза підставляти ногу президентові, який мостить Мао Тсе-тунґові шлях до ОН — що є дуже важливо для уряду, який змушує громадян стягати пояс на животі.

Фрондізі протягом двох років веде політику стягненого пояса, і у висліді кожні вибори нотують щораз нижчий курс його акцій. З другого боку, протикастрівською політикою стягнув він на себе наґінку як „вислужник Вашинґтону". Годі далі витримувати той подвійний тиск — треба відкрити якусь запобіжну кляпу або у внутрішній політиці, або у зовнішній. Перша захитала б арґентинські фінанси, і тому, можливо, Фрондізі рішився на другу, тобто на здачу протикастрівської політики. Дехто вважає, що у Державному Департаменті навіть не дуже на нього за це сердяться: годі — мовляв — сердега не мав іншого виходу.

Любомир О. Ортинський

ПЕРЕД ВИБОРАМИ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

16-го квітня ц. р. відбудуться в Польщі вибори до Сойму і до народних рад усіх щаблів, тобто — воєвідських, повітових і громадських. Вибиратимуть 460 депутатів до Сойму і двісті тисяч радних: на кожних 100 дорослих — одного радного. За зразком тоталітарних режимів, всі партії і суспільно - громадські організації виставляють один виборчий список і одну, спільну програму. „Це тому, — заявив Гомулка на передвиборчих зборах у Варшаві 18-го березня ц. р., — що в нашій країні нема вже антагоністичних груп та ворогуючих кляс і майже нема вже визискувачів. Ці останні залишилися де-не-де лише на селі". Все ж, не зважаючи на таку „єдність думки" серед тридцятьох мільйонів поляків, режим протягом ось уже двох місяців веде інтенсивну передвиборчу кампанію, подекуди йде на уступки опонентам, передусім Католицькій Церкві, і захвалює громадянам „досягнення". Для цієї цілі створено навіть новий термін: партійний ідеолог Адам Шаф пише про „гуманістичний соціялізм". На загрозу екскомунікації священиків, членів „клюбу сприяння режимові" — уряд розв'язав цей клюб, бо ще не хоче відкритого конфлікту з кардиналом Степаном Вишинським і католицизмом. Крім партії і Церкви, цих двох головних носіїв сучасного життя в Польщі, існує ще поважне число населення, передусім молодь, яка з байдужністю відноситься до Гомулки і до кардинала Вишинського, а за свого божка уважає — джез. Ці численні молоді люди, що їх тяжко охопити цифрою, з цинізмом ставляться до комуністичної програми і літеплаво до Католицької Церкви. Ціль життя вони вбачають у модерній музиці, в алькоголі, у тому, щоб виривати від сірого життя хоч трохи веселости, байдуже чи шляхом „канту"-ошуства, чи прямих крадіжок.

Не може бути сумніву, що партійна машина постарається про те, щоб вибори вийшли на 95% в користь режимові. Може бути і 99.9%, але, щоб створити ілюзію, що польський режим це не совєтська „уравніловка", а — „власний шлях до комунізму", кілька відсотків голосів запишуть на опозицію.

Отже, коли вислід виборів наперед вирішений і в основному нецікавий, бо він не віддзеркалюватиме справжніх настроїв у країні, на увагу заслуговує розвиток всередині комуністичної партії Польщі, наскільки його можна простежити за опублікованими офіційними матеріялами. Деякі інформації про це дає нам переведений на початку цього року опит нових членів партії, висліди якого опубліковано у березневому числі тижневика „Політика" (ч. 211). Ціллю цього опиту було визначити категорії населення, які вступають до партії, їх соціяльний і інтелектуальний рівень. І так, 8.555 членів партії, прийнятих від 1 січня 1959 р. до 1 липня 1960 р., належать до таких категорій: кваліфіковані робітники і майстри — 63.7%, інженери, техніки й адміністративний апарат — 21.7%, некваліфіковані робітники, число яких в країні десятикратно перевищує попередні групи, — 16.2%. Яскрава диспропорція між добре забезпеченими членами фабричної еліти і масою робітництва змусила коментаторів опиту вияснити, що, мовляв, до партії вступають „стабілізовані" по фабриках елементи, тоді як загал робітництва, що „часто міняє місце праці", залишається, в порівнянні з іншими групами, позаду в партійному членстві. Про те, що комуністична партія стала кастою упривілейованих, що на очах твориться нова каста вельмож, очевидно, не згадується.

Про настрої мас, їх ставлення до режиму і, зокрема, передвиборчої кампанії довідуємося з огляду, зробленого в квітні ц. р. кореспондентами Польської Аґенції Пресової (ПАП). Цей огляд охопив п'ять воєвідств: Лодзьке, Ряшівське, Люблинське, Келецьке і Білостоцьке. Ствердивши на вступі „загальне велике зацікавлення виборами, дискусією над виконанням п'ятирічки і досягненнями", автори підкреслюють на марґінесі такі промовисті риски виборчої кампанії: „в Люблинському воєвідстві помітна тенденція — „для себе". Виборці цікавляться виключно майбутнім своїх осель, громад і повітів". У Келецькому воєвідстві запримічено, що „виборча кампанія замало уваги присвячує звичайним людським справам" і тому мало цікавить населення; в Білостоцькому „загублено в передвиборчій кампанії справи молоді і її проблеми", а в Лодзькому „справи, зв'язані з політикою і пропаґандою, осталися цілком набоці".

На підставі тих, зрештою дуже скупих, даних можна зробити висновок, що сучасний режим в Польщі відштовхнув від себе маси населення, які в 1956 році, сподіваючись, що Гомулка забезпечить їм свободу і піде разом з ними, дали йому повну підтримку. Це населення, що свого часу розчарувалося було в Заході, а в останніх роках в „польській дорозі до комунізму", стоїть тепер на роздоріжжі між цинізмом та зневірою, з одного боку, і коляборацією з режимом з другого. Про це свідчить зріст членства партії: в 1958 р. вступило до партії 28,000, в 1959 — 86.377, а в 1960 р. — 167.403. Ми вже знаємо, що її ряди поповнюються передусім тими особами, які добре живуть або хочуть робити кар'єру. В цій категорії людей режим зацікавлений, і в сумі позиції режиму скріпились.

Єдиною поважною перешкодою для закріплення системи залишається ще Церква, польський католицизм. Це є в Польщі поважна сила, але її теж не можна переціновувати. Для прикладу, в згаданому вище клюбі сприяння режимові католицьких священиків було аж 300. Ведеться послідовна кампанія проти католицького університету в Люблині. В своїй варшавській передвиборчій промові Гомулка гостра заатакував Ватикан за ворожу до Польщі політику і заявив, що „Польська Народна Республіка не бажає непорозумінь з Церквою, але уряд дбатиме про те, щоб керівники Церкви не порушували державних законів". Кардинал Вишинський дуже гостро відкинув закид Гомулки про ворожість Ватикану до Польщі і заявив: „Я кажу вам, цезарі, ви ще поклонитеся нашому Богові і будете йому служити". Цей відважний виклик режимові партія не засудила, кардинал — ще вільний, хоч свідомий того, що перед Церквою в Польщі — перспективи катакомб не виключені.

Забезпечення коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ ЗВІДОМЛЕННЯ З ДИСКУСІЇ ПРО АКВ

У „Свободі" з -го квітня ц. р. опубліковано звідомлення з форуму „Круглого Стола" (26 березня ц. р.), в якім знайшовся і мій голос. Одначе, передані там думки ані змістом, ані духом не відповідають тому, що я сказав. Тому для правильної інформації громадянства прохаю ввічливо передати в скороченні мої дійсні думки, висказані на форумі. Вони були такі:

„Мої передбесідники переводили властиво критику американської політики супроти визволення України. Хоч вона назагал слушна, одначе ми нині маємо говорити про політику Американського Комітету Визволення.

На мою думку, коло самого Американського Комітету Визволення українські політичні кола зробили якийсь незрозумілий політичний стиск аж до пропозицій бойкоту Комітету. А це неправильно, бо ми забуваємо, що АКВ — не українська установа, а американська і тому вона веде таку політику, яку вважає корисною, в першу чергу для Америки. Ми можемо їх переконувати про неправильність їх політики, але не бойкотувати, тим більше, що АКВ таки робить багато корисних речей для української справи. Я вкажу тільки на видання 17 томів „Українського Збірника" з вартісними працями, писаними в дусі українськім, самостійницькім.

З мого особистого досвіду з АКВ можу ствердити, що він три рази давав допомогу українській науці без ніяких політичних зобов'язань. Згадаю тільки нюйоркську Наукову Конференцію „Свобода науки під Совєтами" (1954) та опубліковані по Конференції реферати українців, зокрема проф. Оглоблина та Одарченка. АКВ давав два рази поважну матеріяльну допомогу українським історикам на виїзд: на X Міжнародний Конґрес Істориків у Римі (1955) — для мене, та на XI Міжнародний Конґрес Істориків у Стокгольмі (1960) — для мене та д-ра Феденка. Без тої матеріяльної допомоги АКВ, мабуть, не було б взагалі ані в Римі, ані в Стокгольмі українських істориків. Зокрема у Стокгольмі поширена група українських істориків зробила великої ваги корисну працю.

На мою думку, наше відношення до АКВ повинно бути таке: робить він щось корисне для української справи, так слід з ним співпрацювати; вважаємо, що для нас є щось менше корисне — не співпрацюймо в цій справі".

Микола Чубатий

* * *

Не відмовте видрукувати оцю поправку до репортажу у Вашій газеті з 6-го квітня про останню дискусію в Клюбі Круглого Стола. Як то ясно чули присутні і як записано на магнітофонній стрічці у доповідача, п. М. Терпака, — я не пропонував закривати ані Американський Комітет, ані Інститут для Вивчення СССР, ані навіть ціле радіо „Свобода", а лише казав, на підставі тих записів українських програм, які нам програв п. Терпак, що українські пересилання радіо „Свобода" варто закрити. Подібні бо національно - вихолощені, аполітичні, чисто культурницькі програми (про те, що Шевченко був „великим поетом", чи як Остап Вишня насміхався з „насильної українізації") наш слухач на Україні може почути і з київського радіо, а щоб почути новини з Заходу, він може, якщо схоче, слухати радіо „Свободу" без зайвих ілюзій і російською мовою. Відсутність українських передач в радіо „Свобода" була б кориснішою навіть уже тим, що не провокувала б українського слухача безпотрібно ризикувати своїм життям і потайки слухати заборонене радіо в надії почути з нього те, чого там немає — справедливости, співчуття й морально-політичної підтримки його винищуваної нації.

Всеволод Голубничий

7-го квітня 1961 р.

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сорокліття нюйоркської „Свободи" 194-го Відділу УНС)

(2)

Всього сім секретарів мала „Свобода" за сорок років свого життя й праці. Були ними Микола Лесюк, Іван Витак, Михайло Вігак, Теодор Пітула, Микола Цимбалістий, Степан Гнатишин і від грудня 1948 року Василь Никифорук. Дехто з них працював тільки по одному чи по два роки, інші — більше. Рекорд здобув Ст. Гнатишин, який секретарював 14 років, від 1935-го до кінця 1948-го року. Його наступник, Василь Никифорук, вже ось-ось дожене його в цьому змаганні. Секретарювання Ст. Гнатишина припало на воєнні роки, коли здебільшого не переводжувано виборів, або, як записано, „виборів не перепроваджувалося цираз перешкоди воєнні і збори потвирдили самий той уряд на рік" такий то. В інші воєнні роки причину непереводження виборів подавано коротше: „з причини Воєнної". Вплив війни на працю товариства виявляє хоч би спосіб писання букви „В". Хоч і як далеко від Америки й протоколянта, війна завжди була чимсь таким великим, що слід було її писати великою літерою. А втім маємо й прямі записи в протоколі про вплив війни на зменшення активности товариства. У річному справозданні голови записано: „Замало праці положив уряд у 1944 році, а перешкода в тім, що тепер воєнний час і через те не можна нічого зробити".

Двічі ще за довоєнного часу не відбулися вибори впродовж декількох років підряд. Було це за вократного секретарювання Михайла Вігака, в рр. 1921 - 24 та 1932 - 1935. В протокалах не збереглося вияснення, чому товариство відступило від свого статутового обов'язку й традиційного звичаю переводити вибори щороку. Мабуть причиною того було недбальство секретаря, який в союзових Відділах завжди був головною пружиною праці. Судячи по протоколах цього секретаря, був він найменше дбайливим з усіх його попередників і наступників.

Сім секретарів на 40 років — це вияв консерватизму, з яким, мабуть, родиться український селянин і не розстається з ним навіть у далекій Америці. Що не випадковий він у „Свободі", вказує ще менше число касирів, яких за ввесь час вона мала тільки шість, а саме — Михайла Дем'янчука, Теодора Пітулу, Степана Гнатишина, Михайла Вігака, Миколу Цимбалістого й полк. Миколу Рибачука. Та й то, як виявляють прізвища, чотири з них відомі нам, як секретарі, а п'ятий, М. Дем'янчук, чотирикратним головою товариства. Та й не тільки він. Головами були також секретарі М. Лесюк, М. Вігак, М. Лисяк і С. Гнатишин. Більшість з них прийняли пости секретаря чи касира після виконування обов'язків предсідника. Ще один доказ справжнього демократизму, що ввесь час зобов'язував членів товариства.

Особливе місце між касирами товариства та взагалі всіми його урядовцями займає Теодор Пітула, який був обраний четвертим з черги секретарем, а двадцять-чотири рази касиром, на якому пості відслужив майже повну чверть століття. Людина великих громадських і товариських чеснот, він був від зарання існування „Свободи" одним з головних її стовпів. Велику заслугу має він також у складнім процесі інтеграції нових членів, з якими вмів гармонійно співпрацювати. Більше було предсідників „Свободи" бо аж 16, але про них згадаємо деінде.

Мова протоколів залежить від протоколянтів. Одні секретарі розповідали казку життя свого, мабуть єдиного, національного товариства і всіх його членів, широкими словами й барвистими, хоч по-селянськи, скупими образками, інші ж збували свій обов'язок протоколянта й хронікаря короткими, до занудження подібними фразами. Спеціялістом у цій скупості мови був секретар Михайло Вігак, протоколи якого від квітня 1921-го до квітня 1924-го, а згодом від грудня 1931-го до 1935-го року належать до найменш цікавих. Цікаві описи подій і перебігу зборів заступили тут однореченеві протоколи таких зразків: „Голосу жадного ніхто не занимав" або „товариші дискусії не брали в ніяких справах", або ще „за голос у Товаристві ніхто не відзивався", тому, після відкриття зборів і збирання вкладок до товариської каси та УНСоюзу, збори закінчувалися. Та це були виїмкові протоколи, як виїмковими були ці два періоди праці товариства. Селяни в письмі звичайно бувають надміру серйозні, а то й торжественні. Та часом, свідомо, чи знехотя, проривається в цих достойних протоколах справжній, народний гумор. Нерідко помагають у цьому мовні клопоти протоколянтів. Наприклад в липні 1935 р. признано хворобову допомогу членці, Катерині Ницак, яка занедужали на два тижні „від покусані Субаки. . . ."

Літопис „Свободи" списано у трьох книгах протоколів. Дві належать першій добі товариства, тобто до прибуття нової імміґрації, коли число членів з десятків перейшло на сотні, третя ж належить уже добі другій. Перші дві книги писали тверді, мозолисті пальці колишніх селян, що на американському ґрунті заміняли плуг і косу на робітниче знаряддя, третю книгу пишуть уже вправні пальці секретарів з освітою. Але, не во гнів цим новішим хронікарям, описи їх попередників куди живіші, бо більше зв'язані з широким життям, більш безпосередні і не надумані. А може майбутнім читачам протоколів та тієї третьої книги й вони будуть здаватися такими цікавими, як нам тепер видаються давні, піонерські протоколи.

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Свято Державности і Соборности в Бріджпорті, Конн.

22 січня 1961 врочисто відсвяткувала наша Українська Громада, під проводом свого Відділу УККА, Роковини проголошення Державности і Соборности України. Вже 18-го січня підписав мейор Семюель Тедеско в приявності Української Делеґації проклямацію про проголощення дня 22 січня 1961 „Днем Української Державної Незалежности", в якій візнав усе населення міста злучитися у цих святкуваннях з українцями. При цій нагоді, як кожного року, вручено мейорові кілька книжок про Україну в англ. мові для публічної бібліотеки.

В неділю, 22-го січня відправлено у всіх трьох укр. церквах Служби Божі в намірені Українського Народу, і о год. 12-тій в пол. вивішено на будинку Українського Народного Дому, під звуки гимнів український і американський прапори, відчитано IV-й Універсал Української Центральної Ради і Проклямацію „Дня Української Державної Незалежности". В цьому врочистому церемоніялі брала участь велика кількість Українського Громадянства.

О год. 5-ій веч., того ж дня, відбулося зняття Прапорів і Святочна Академія у великій, по береги виповненій залі УНДому. Академію започатковано відспіванням американського гимну і привітом голови Відділу УККА В. Чубатого; п. Анатоль Фалько відчитав Універсали Укр. Центр. Ради з 22-го січня 1918 і 1919 років, які приявні вислухали стоячи; п. Йосиф Сливінський відчитав Проклямацію „Дня Української Державної Незалежности". Інж. п. Нестор Шуст, в гарно опрацьованій доповіді насвітлив хід визвольних змагань, що попередила славні історичні дні 22-го Січня 1918 і 1919 років.

Мішаний хор під управою п. Івана Козака відспівав бадьору пісню „Заграви блиском наш стяг сіяє". Заступник гол. предс. УНС і гол. касир Централі УККА п. Йосиф Лисогір, що звеличив нашу Академію своєю приявністю, виголосив доповідь в англ. мові про значення 22-го Січня 1918 і 1919 р., і закликав до продовжування цих змагань до волі мирною, невсипущою працею під проводом УККА. Учениця Парох. „Рідної Школи" Ярослава Басюк продеклямувала уривок поеми „Пісня про Рідну Землю" Романа Купчинського. „Багата тиссн і бідна Україно"; оркестра учнів Рідної Школи, Роман і Іван Хом'яки (скрипка), Христя Сливінська і Орест Максимюк (акордіон) відіграли під проводом п. Івана Хом'яка „в'язанку українських мелодій"; група учнів Р. Ш.: Наталка Гриценко, Христя Сливінська, Леся Бурий, Валя Окатий, Мирон Стахів, Ігор Пендаківський, Степан Макійчик і Юрко Кириченко продеклямували вірш „Ми діти українські". Мішаний хор відспівав в'язанку українських стрілецьких пісень М. Гайворонського „Гей у лузі червона калина", і Академію закінчено співом українського національного гимну.

Треба об'єктивно підкреслити, що свято вийшло дуже вдало та поважно.

Відзначення Січневих Роковин в Клівленді

Акти Державної Самостійности та Соборности України з днів 22 січня 1918 р. і 22 січня 1919 р. сплелися так нерозривно з собою, що ми рікрічно святкуємо їх разом.

Цього року мали ми рідку приємність на цих січневих Великих Роковинах вітати і слухати президента УНС і УККА, п. Дмитра Галичина. Він прибув до нас із Джерзі Сити, щоб разом із нами відсвяткувати 43-ліття Акту Незалежности України та 42-ліття Акту Соборности Українських Земель.

Початок святкування в неділю 29-го січня ц. р., о 5-ій годині по полудні в авдиторії школи ім. Лінкольна, при вулиці Скрентон американським гимном, що його відспівала п-на Оксана Іващенко, дочка місцевого українсько-православного священика.

Як представник голови чи посадника міста і міської ради виступив на сцену радний адв. Іван Білинський та відчитав Проклямацію губернатора стейту Огайо про встановлення з цієї нагоди тут Українського Дня. Численно зібрана публіка оплесками привітала акт свого губернатора.

З деклямацією виступила п-на Марта Гордічуківна, як завжди, напричуд удало. Виразна дикція, відчуття та передача духа поеми, кажуть сподіватися в ній нової, доброї декляматорки.

Із двома фортепіяновими солями проявив себе Борис Садовський, учень Українського Музичного Інституту під дирекцією п-ні Ірини Винницької, як здібний та багатонадійний дебютант на нашому музичному обрії. Від пильности й наполегливої праці над собою, залежить його мистецька майбутність. Замало мати зроду успадкований талант і не вільно бути на свої здібнощі зарозумілим, а треба дуже багато працювати над собою, вчитися і вправляти, бо тільки „вправа робить мистця", як це ствердив титан світової літератури, Йоган Гете.

З черги добре зарепрезентувався мішаний хор „Гомін" під управою проф. Ярослава Барнича. Спеціяльно молоді пані в довгих чорних сукнях та в білих блюзочках із вишиваними рукавами зробили миле враження. З пісень, які зовсім поправно виконав цей мішаний хор, звернула увагу на себе головним чином незнана ще досі тут композиція Фоменка до слів поезії Сосюри „Любіть Україну".

Ось так, після репрезентативного бенкету, закінчилася з повним успіхом і добрим враженням друга імпреза Українських Злучених Організацій.

Кожне святкування величних дат і подій з історії України повинно викликувати бадьорий настрій і будити духа героїзму, повинно наповняти людей сильною вірою в кращу майбутність та одночасно давати певну дозу мистецької насолоди й задоволення. І так воно було під час Свята Незалежности і Соборности.

Іван Ставничий

Відзначення роковин 22 січня в Оборн

Наша Українська Громада, кількістю невелика й світської інтеліґенції в нас немає. Духовна, це наші священики, о. В. Осташ і о. П. Огірко. Все ж — наш Відділ Українського Конгресового Комітету Америки проводить невпинно акції для поширювання правди про Україну та інформування американського оточення про минуле нашого народу і його змагання. Відзначуємо всі світлі дати з нашого минулого: доповідями, рефератами, проголошеннями в радіо й дописами до англомовн. преси. Так ми відзначили в цьому році й Роковини Актів 22 Січня.

Вже 17-го січня ц. р. наш Відділ вислав відповідні листи до губернатора й сенаторів. В Свято Богоявлення, у четвер, 19-го січня, мейор нашого міста п. Моріс І. Шварц та менаджер міста, П. Джордж Трейн, підписали Проклямацію про „День Української Незалежносити" в Оборні й перебрали від нашої делеґації український прапор. В делеґації були пп. С. Найда, голова нашого Відділу УККА, А. Рочій, скарбник Відділу та В. Процюк, член Екзекутиви. Прапор вручили юні Сумівки Осередку ім. І. Франка в Оборні, вдягнені в народні одяги: Дарка Березівська, Марійка Грицько, Анна Пироганич і Ґенка Латанишин. Світлину з цього врочистого моменту в Міській Управі, вмістив у виданні з 21 січня місцевий англомовний часопис „Ди Ситизен Адвертайзер", друкуючи в цьому ж виданні обширну інформацію нашого Відділу про вагу й значення Актів 22 Січня.

У неділю, 22 січня, вранці, о. В. Осташ, відправив у храмі св. Апостолів Петра й Павла Службу Божу в намірені українського народу, а о годині 9-ій відбулося піднесення українського прапору на щоглі на Річердсон Сквер. Це зробили наші Сумівки в народніх одягах: Леся Кузьмин і Рузя Сова. Не дивлячись на дошкульний мороз, багато громадян прибули на площу, щоб взяти участь у цьому врочистому акті. Були члени Відділу УККА, члени місцевого Осередку СУМА, Пластуни при церкві св. Ап. Петра й Павла і представники всіх місцевих товариств і установ. Світлина з вивішення українського прапору була вміщена в англомовному часописі з 23-го січня.

Українські національні прапори повівали в цьому дні на будівлях усіх українських установ нашого міста: на Українській Католицькій Школі при парафії й церкві св. Ап. Петра й Павла, Українському Національному Клюбі, Українському Домі й Українському Вест Енд Клюбі.

О 3-ій годині по полудні відбулося півгодинне радіопередавання: доповідь англійською мовою проголосив о. П. Огірко, українською — п. С. Малюца.

Так складалося, що дириґент нашого хору виїхав до Шикаґо й хор наш не міг виступити з окремою програмою. Ми мусіли обмежитись відіграванням кількох пісень з платівок у цій же радіовисильні.

Дай, Боже, щоб у 44 Річницю Акту 22 Січня, український прапор замаяв не тільки на Річардсон Сквер в Обурні, але у Києві, у Вільній, Незалежній, Соборній Українській Державі.

І. Тороус

У Києві помер акад. Леонід Булаховський

Київ, — 4-го квітня ц. р., помер тут на 73-му році життя видатний український мовознавець і славіст, дійсний член Академії Наук Української ССР і член Академії Наук СССР Леонід Арсенович Булаховський. Закінчивши історико-філологічний факультет Харківського університету в 1910 р., Леонід Булаховський став у 1916 році приват-доцентом і 1917 року професором Пермського університету, а згодом від 1921 р. професором Харківського і в 1943-44 роках Московського університетів. Від 1944 року працював як директор Інституту Мовознавства ім. О. Потебні АН УССР, в 1946-60 рр. завідував катедрою слов'янської філології в Київському державному університеті і був головою Українського комітету славістів при Академії Наук УССР. У своєму науковому доробку покійний залишив понад 300 праць з українського та російського мовознавства, славістики і методики навчання мови. Був автором низки підручників, зокрема „Підвищеного курсу української мови" (1930), „Курсу сучасної української мови" в 2 томах (1951) та праць „З історичних коментарів до української мови (1948-1952), „Питання походження української мови" (1956) та інших. У своїй науковій й педагогічній роботі дотримувався встановлених компартією для совєтського мовознавства вимог і директив.

● У Москві, в православному соборі, якийсь комсомольський фанатик кинувся під час Богослужби в суботу 1-го квітня на патріярха Алексея і хотів побити його. Люди схопили хуліґана та передали совєтській поліції, яка мабуть, звільнила „героя".

Шевченківські доповіді УВАН у Канаді

Заходами Української Вільної Академії Наук — УВАН у Канаді відбулося дня 19-го березня ц. р. Шевченківське Свято в Кенорі, Онтаріо. В програмі свята була доповідь проф. Яр. Рудницького з Вінніпеґу на тему „Ідеологічне насвітлення Шевченка по той і цей бік залізної заслони". Доповідь відбулася в приміщенні місцевої „Просвіти". Гостя вітав від місцевого громадянства п. О. Барчук, голова Комітету Українців Канади. Після доповіді відбулася виставка нової шевченкіяни, в тому видань УВАН. Членки Т-ва ім. О. Кобилянської гостили приявних часм і перекускою.

В неділю 26-го березня відбувся „академічний виклад УВАН" у приміщенні Народного Дому в Вінніпеґу. З уваги на Шевченківський рік темою доповіді було „Шевченко й Марко Вовчок".

Проф. Яр. Рудницький дав огляд питання взаємин між Шевченком і Марком Вовчком та схарактеризував обох письменників як реалістів „народників" у справах мови й стилю. Другий доповідач, ред. А. Курдидик, говорив про свої розшуки в Швальбаху в Німеччині, в якому в 1858-60 рр. перебувала Марко Вовчок. Прелеґент подав багато цікавих відомостей з життя письменниці, які йому вдалося здобути під час перебування в тому місті в 1944 р. Зборами проводив д-р М. І. Мандрика, заступник президента УВАН. Заля була прикрашена портретами Шевченка й М. Вовчка роботи пані К. Антонович. Була виставка творів М. Вовчка й Шевченка.

Б. Г. С-р

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 23-мільйонового майна організації!

Українська хроніка

● **Індійська журналістка Аміта Малік з Ню Делі в Індії,** яка відбуває тепер подорож по Канаді, як стипендіятка Канадійського Жіночого Пресового Клюбу і міжнародної організації ЮНЕСКО, відвідала дня 31 березня ц. р. Осередок Культури й Освіти у Вінніпеґу, де оглянула бібліотеку і музейні колекції, і потім побувала теж у редакції „Українського Голосу".

● **Аматорський вечір композитора - піяніста Володимира Грудина** з участю співачки Марти Кокольської - Кобрин та скрипака Володимира Цісика відбудеться в неділю, дня 16 квітня ц. р., в репрезентативній залі Карнеґі Рісайтел Голл. У програму концерту входять нові твори композитора, які будуть виконані вперше публічно. У Филаделфії цей концерт відбудеться в неділю дня 23-го квітня.

● **До Едмонтону прибув український підсовєтський диригент Юрій Луців зі Львова,** запрошений для диригування Келґарською Філармонійною Оркестрою, яка заповіла свій концерт на 12 квітня ц.р. Юрій Луців прибув до Канади в рамках культурної виміни між Канадою і СССР.

● **Дирекція Університету Україновнавства при НТШ** повідомляє, що 15-ий цикл викладів відбудеться в суботу, дня 15-го квітня ц. р., в домівці НТШ при 302-304 Вест 13-та стріт у Ню Йорку від год. 2-ої по полудні. У програмі виклади з шевченкознавства, новітньої історії і географії України.

Короткі Вістки

● **Колишній англійський прем'єр** Винстон Черчил в середу 12 квітня прибуде до Ню Йорку на коротку неофіційну візиту. Він виїхав яхтом грецького корабельного багатія Аристотеля Анассіса, і цей яхт в п'ятницю причалив до берегів Флориди. В четвер 13-го квітня він має відлетіти до Лондону.

● **Секретар скарбу Даґлес** Діллон очолює 13-членну делеґацію ЗДА на річні збори Міжамериканського Банку для Розвитку, які відбуваються в Бразилії в Ріо де Жанейро. Діллон конферуватиме також із бразилійським президентом Квадросом в справі американської економічної допомоги Бразилії. Збори Міжамериканського Банку тривають від понеділка 10-го квітня до п'ятниці 14-го квітня, і на них розглядатимуть перший рік діяльности цієї міжамериканської фінансової установи.

● **У повіті Каошіюнґ** біля Формози вибухла на нафтоналивному кораблі „Каунґ Люнґ" пожежа, в якій згинув капітан корабля і 13 членів залоги, всі китайці. 30 інших членів залоги відвезено до шпиталю. Пожежні залоги лякалися наблизитись до корабля з уваги на небезпеку дальших вибухів, бо на тому танкері було 1,600 тонн газоліни. Тому всі кораблі з того оточення повтікали на широке море, з порту відсунено людей, Корабель вилетів в повітря і вигорів до тла.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 14-го КВІТНЯ 1961:

НЮАРК, Н. Дж. — Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371, в год. 8:00 веч., в Січовій залі. — Ю. Баранюк, секр.

СУБОТА, 15-го КВІТНЯ 1961:

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372, в год. 7:00 вечора, в Іґел Гол., 210 Черч вул. — П. Шило, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Побір членських вкладок Відд. 397, від год. 3-4 по пол. і в неділю, 16-го квітня, від год. 12-1 по пол. Приймаємо також пожертви на пам'ятник Т. Шевченкові. — О. Штогрин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори членів Б-ва св. Юрія, Відд. 239, від год. 3-ої до 5-ої по пол., в домі Укр. Амер. Горожан, при 847 N. Franklin. Порядок Зборів, як звичайно: побір вкладок і біжучі справи. — д-р В. Ґалан, предс.; М. Ковальчук, секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, в год. 7:30 веч., у Вінярського. Просимо всіх членів на Збори. — І. Бурний, секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відділ 156, в год. 7:30 веч., в Громадському Домі. — В. Новак, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва ім. св. о. Миколая, Відд. 175, в год. 7:00 веч., в залі УНДому, при Мартін вулиці. — С. П. Крупка, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, в год. 7:00 веч., в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Ґрейлінґ вул. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. М. Грушевського, Від. 219, в год. 7:00 веч., під ч. 675 So. 19th St., в церковній залі. Просимо прибути на Збори. — В. Ткач, предс.; А. Мейбо, кас.; М. Т. Юров, секр.

НЮ ЙОРК, Н.Й. — Місячні збори Т-ва Зоря, Відд. 69 о год. 7-ій веч. в домівці, 33 Іст 7-ма вул. — Управа.

БРУКЛИН, Н.Й. — Місячні збори Т-ва В. Хмельницького, Відд. 158 о год. 8-ій веч, в домівці УНДому при 216-218 Grand St. Нова управа на 1961 рік: Ю. Павчак, предсідник; Ю. Сокол, заст. предсідника; П. Дубовецький, рек. секр.; д-р О. Саноцький, фін. секр.; П. Корейко і А. Оттенбрайт, тростісти; М. Кіт, І. Паґут, Н. Сторожук, члени Контр. Ком.; Н. Бен, В. Шимко, опікуни хворих. Заінтересованих проситься звертатися на адресу фін. секр.: Alexander Sanotsky, 84 Berry St., Brooklyn 11, N.Y., Tel.: EV 7-4198. — П. Дубовецький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Нова управа Т-ва Верховина, Відд. 184 на 1961 р.: П. Содоль-Зілинський, предсідник; І. Винник, заст. предс.; Б. Ластовецький, секр.; Наталія Коваль, касир; І. Гідей, І. Іваськів, А. Чубатий — Контр. Ком. Місячні збори відбуваються кожної третої суботи місяця від год. 3:30 до 5-ої в домівці вид. „Булава", 423 E. 9th St, Manhattan. — Б. Ластовецький, секр.

ШИКАҐО-Південь. — Місячні збори Б-тва св. Ап. Петра і Павла, Відд. 220 ó год. 7:30 веч. в салі парох. школи при 4950 Полайна вул. — М. Харів, предс.

ВПЛАЧУЮЧИ ЧЛЕНСЬКУ ВКЛАДКУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ВИ НЕ ТІЛЬКИ КОРИСТАЄТЕ З ДЕШЕВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЯ В НАЙБІЛЬШІЙ БРАТСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ. ВИ ТЕЖ ДОПОМАГАЄТЕ УНСОЮЗОВІ ШИРИТИ ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ ЙОГО АНГЛОМОВНИМИ ВИДАННЯМИ. ТА СКРІПЛЮЄТЕ ПОЛІТИЧНЕ І КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.

РОЗШУКИ

Пошукую
Івася ВОЛИНЦЯ, Богдана ГОЛИНСЬКОГО і Івася ЗАЯЦЯ, бувших шкільних друзів Ерона ЗАЯЦЯ зі Львова, який по тяжкій неволі хотів би з ними зв'язатися. Зголошення:
Д-р А. ЗАЯЦЬ
6423 Hasbrook Avenue
Phila. 11. Pa.

Родина пошукує за Іриною БАБІЦЬКОЮ, Сафатом БАБІЦЬКИМ, Розалією ВАСИЛИК, усі троє зі села Тростянець, пов. Добромиль і за Михайлом ВОРОБЕЛЬ, зі с. Глімне, пов. Перемишль. Хто знає дещо про когось із них, прошу подати на мою адресу:
Stefan ROMANEC
1612 Lamar
Houston 3, Texas

Пошукується
ВАСИЛЯ ДЗЬОБУ,
з села Новосілка, Товмацького повіту, Зах. Україна. Пошукує брат Петро. Прошу його самого, або, хто знає про нього, писати на адресу:
DZINKO Stefan
715 Ave. "D"
Rochester 21, N. Y.

Пошукую
А. ДЗЮБУ, М. КОБЕЛЯНСЬКОГО, А. ГУТНИКА,
що виїхали із Австрії. Перебувають в Ню Йорку. Хто знав би про них, або вони самі, прошу відізватись на адресу:
І. Д. ПРОХОРЕНКО
511 Mary Street
Utica, N. Y.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ТАРЗАН, ч. 4628. Атакує мавполюда!

SNORTING AND PAWING, THE WILD-EYED BEAST SOUGHT ANOTHER NATIVE VICTIM--

BUT TARZAN WAS ALERTED. HE SPRANG FORWARD, YELLING TO DISTRACT THE BRUTE.

THE BUFFALO PAUSED AND BLEW SLIME FROM HIS NOSTRILS--THEN, BELLOWING, HE CHARGED THE APE-MAN!

Пирскаючи і б'ючи ногами, з дикими очима бестія шукала іншої жертви між тубільцями...

Але Тарзан був насторожений. Він скочив вперед, стараючися криком притягнути до себе бестію.

Буйвіл затримався і випустив слину зі своїх ніздрів... А тоді, ревучи, напав на мавполюда!